

Minja Korhonen

KIUSATUN OPINTOJEN ETENEMINEN KORKEAKOULUSSA

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

KIUSATUN OPINTOJEN ETENEMINEN KORKEAKOULUSSA

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Minja Korhonen
Opinnäytetyö
Syksy 2024
Sosiaalian tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Tekijä: Minja Korhonen

Opinnäytetyön nimi: Kiusatun opintojen eteneminen korkeakoulussa

Työn ohjaaja(t): Marjukka Rasa ja Tuula Hohenthal

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2024

Sivumäärä: 41 + 5 liitettä

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää miten kiusaaminen vaikuttaa korkeakouluopintojen etenemiseen. Korkeakouluilla viitattiin sekä ammattikorkeakouluihin että yliopistoihin. Korkeakoulukiusaaminen on merkittävä ongelma, joka vaikuttaa opiskelijoiden hyvinvointiin ja akateemiseen suorituskyykyyn. Kiusaaminen voi johtaa muun muassa syrjäytymiseen, sosiaalisiin vaikeuksiin ja heikentyneeseen opiskelumotivaatioon.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kuvailevaa kirjallisuuskatsausta ja aineisto rajattiin vuosiin 2014–2024. Kirjallisuuskatsauksessa käytetyt aineistot olivat vertaisarvioituja tutkimusartikkeleita, joiden avulla pyrittiin vastaamaan tutkimuskysymykseen. Katsaukseen valitut artikkelit analysoitiin teemoittelun avulla ja jaettiin neljään pääteemaan niiden vaikutusten mukaan: opintojen keskeyttäminen, psykologiset vaikutukset, akateeminen suorituskyyky sekä ennaltaehkäisy ja interventiot. Akateemiseen suorituskyykyyn sisältyivät esimerkiksi korkeakouluun sopeutuminen, oppimiskyky, oppimisstrategiat sekä opiskelijan hyvinvointi ja motivaatio.

Kiusaaminen ja nettikiusaaminen heikentävät opiskelijoiden hyvinvointia, lisäävät opintojen keskeyttämisen riskiä ja heikentävät akateemista suorituskyykyä. Kiusaaminen lisäsi sosiaalista jännitystä, ahdistusta, masennusta ja stressiä, mikä vaikutti negatiivisesti opiskelijoiden oppimiskykyyn ja motivaatioon.

Korkeakouluyhteisön tuki sekä tehokkaat interventiot ovat keskeisiä kiusaamisen vaikutusten vähentämisessä. Sosiaalialan ammattihenkilöillä on iso rooli kiusaamiseen puuttumisessa ja ennaltaehkäisemisessä kaikissa ympäristöissä, kouluissa tämä sosiaalialan ammattihenkilö voi olla esimerkiksi kuraattori. Opinnäytetyön tietoperustassa mainitut peruskouluille suunnatut KiVa ja OBPP ovat esimerkkejä laajasti arvioiduista ja tehokkaista interventio-ohjelmista, mutta tärkeintä olisi mukauttaa interventio koulun ja yksilöiden erityistarpeiden mukaan; aikuisille korkeakouluopiskelijoille. Lisäksi korkeakoulujen tulisi tarjota enemmän resursseja stressinhallintaan, sosiaalisen jännityksen ja ahdistuksen lievittämiseen ja psykologiseen tukeen. Interventio-ohjelmien ja hyvinvointiohjelmien lisäksi opinnäytetyössä esiteltiin myös muita kehitysehdotuksia kiusaamiseen liittyvien toimenpiteiden parantamiseksi korkeakouluissa.

Asiasanat: korkeakoulu, kiusaaminen, akateeminen suorituskyyky, opintojen eteneminen, hyvinvointi, motivaatio, ennaltaehkäisy

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Social services

Author: Minja Korhonen

Title of thesis: The academic progress of bullied students in higher education

Supervisor(s): Marjukka Rasa and Tuula Hohenthal

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2024

Number of pages: 41 + 5 appendices

The purpose of this thesis was to investigate the impact of bullying in higher education on the progression of studies. More specifically, the aim was to understand how bullying, including cyberbullying, affects students' academic performance, health, and their overall ability to successfully complete their studies.

The research method used was a literature review. The literature review included peer-reviewed research articles that addressed bullying in higher education and its consequences, such as effects on academic performance and study progression. The articles selected for the literature review were divided into four main themes based on their impacts and outcomes. These themes were (1) dropping out, (2) the psychological effects, (3) academic achievement and (4) prevention and intervention.

Based on the results of the literature review, bullying and cyberbullying negatively affect students' well-being, increase the risk of dropping out, and impair academic performance. The thesis seeks to highlight the consequences that bullying can have in higher education environments and emphasize the need for preventative measures and effective interventions.

Keywords: Bullying, victimization, academic performance, academic progress, higher education, students, dropping out

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KIUSAAMINEN	8
2.1	Korkeakoulukiusaaminen	10
2.2	Ennaltaehkäisy ja puuttuminen.....	12
3	AKATEEMINEN SUORITUSKYKY	16
4	TARCOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYS	19
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	20
5.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	20
5.2	Tiedonhaun prosessi	21
5.3	Kirjallisuuskatsaukseen valitut tutkimusartikkelit	24
5.4	Aineiston analyysi.....	26
6	TULOKSET	28
6.1	Opintojen keskeyttäminen	30
6.2	Psykologiset vaikutukset	31
6.3	Akateeminen suorituskyky.....	32
6.4	Ennaltaehkäisy ja interventiot.....	32
6.5	Yhteenveto	33
7	POHDINTA	34
7.1	Johtopäätökset ja jatkotutkimus	34
7.2	Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen luotettavuus ja rajoitteet.....	38
7.3	Sosiaaliala ja oppimisprosessi.....	39
	LÄHTEET.....	42
	LIITTEET	50

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia korkeakoulukiusaamisesta aiheutuvia seurauksia korkeakouluopiskelijan opintoihin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla. Kiusaamisen ehkäiseminen on haasteellista kaikkialla. Kiusaaminen on maailmanlaajuinen ongelma, joka on uhka yksilön terveydelle, rauhalle ja turvallisuudelle pahimmillaan aiheuttaen pysyviä traumoja. Tämä voi johtaa syrjäytymiseen, sosiaalisiin vaikeuksiin ja heikentyneeseen suorituskykyyn. Kiusatun toiminta voi muuttua vetäytyväksi, epävarmaksi ja vähemmän aktiiviseksi, mikä vaikuttaa hänen kykyynsä osallistua täysipainoisesti elämäänsä.

Sosiaalihuollon ammattihenkilön ammatillisen toiminnan tavoitteena on sosiaalisen toimintakyvyn, yksilöiden yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin lisääminen. (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015, 4 §; SOAMK 2023, 1.) Tämän opinnäytetyön aihe liittyy vahvasti sosiaalialaan ja sen kompetensseihin. Eettiseen osaamiseen aihe liittyy esimerkiksi sillä, että kiusaaminen asettaa haasteita ihmisoikeuksien ja tasa-arvon toteutumiselle. Korkeakoulukiusaamisen ehkäiseminen ja käsittely vaatii kykyä toimia eettisesti ja kiusaamiseen pyritäänkin usein puuttumaan yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon kautta (ks. luku 6.4). On tärkeää ymmärtää, miten kiusaaminen vaikuttaa korkeakouludynamiikkaan ja miten haavoittuvassa asemassa olevia opiskelijoita voidaan tukea. Asiakastyön näkökulmasta korostuu ammatillisen ja dialogisen vuorovaikutuksen merkitys, jota tarvitaan kiusaamisen ennaltaehkäisyssä ja varhaisessa puuttumisessa. Kiusaamisessa nousee vahvasti esille hyvinvointi, osallisuus ja voimavarat, jotka ovat sosiaalialalla keskeisiä.

Kiusaamista voidaan ehkäistä monialaisella työllä ja sosiaalialan ammattihenkilöillä on iso rooli kiusaamiseen puuttumisessa ja ennaltaehkäisemisessä kaikissa ympäristöissä. Kiusaamista tapahtuu yleisimmin kouluissa, työpaikoilla ja netissä. Sosiaalialan ammattilaisen tehtävänä on myös edistää haavoittuvaisten yksilöiden ja yhteisöjen asemaa. Kiusaaminen kohdistuu useimmiten henkilöön, joka on heikommassa asemassa suhteessa kiusaajaan. Vaikka kiusaamista on tutkittu sekä määritelty ja siitä on keskusteltu laajasti eri yhteiskunnan osa-alueilla, korkeakouluympäristössä tapahtuva kiusaaminen on saanut vähemmän huomiota ja tutkimusta. (Salmivalli 2010, 113; SOAMK 2023, 1.) Kiusaaminen on vakava ongelma, joka ulottuu moniin elämänalueisiin, kuten hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja opiskeluun. Kiusaamisen vaikutukset voivat olla erityisen tuhoi-

sia korkeakoulu yhteisöissä, joissa opiskelijat ovat muutoksen ja paineen keskellä uusissa sosiaalisissa ympyröissä, ympäristöissä sekä mahdollisesti uudessa taloudellisessa tilanteessa. Koulunkäynnissä opiskelijaa kohtaa tiukemmat aikataulut, suuremmat vastuut ja akateemiset vaatimukset.

Korkeakoulukiusaamisen vaikutukset opintojen etenemiseen edellyttävät kriittistä reflektiota siitä, miten opiskelijoiden psykososiaalista tukea voidaan tarjota erilaisissa kriisitilanteissa.

Korkeakoulukiusaaminen liittyy myös laajempiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin, kuten eriarvoisuuteen ja valtarakenteisiin. Tämä vaatii kykyä analysoida, miten yhteiskunnalliset rakenteet vaikuttavat opiskelijoiden hyvinvointiin korkeakoulu yhteisössä. Korkeakoulukiusaamisen ehkäisy ja opintojen etenemisen tukeminen vaativat innovatiivisia ja tutkimukseen perustuvia ratkaisuja. (SOAMK 2023, 1–3.) Sosiaalialan asiakastyössä, erityisesti kuraattorin ja muiden sosiaalialan ammattilaisten roolissa, korostuu kiusaamisen ehkäisy ja varhainen puuttuminen sekä opiskelijoiden tukeminen kriisitilanteissa. Ammatillinen ja dialoginen vuorovaikutus on keskeisessä asemassa silloin, kun opiskelijat kohtaavat kiusaamista korkeakoulu yhteisössä. Sosiaalialan ammattilaisten tehtävänä on auttaa kiusattua opiskelijaa selviytymään kiusaamisesta ja tarjota tukea hyvinvointiin ja opintojen etenemisen turvaamiseksi. Erityisen tärkeää on opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja kiusaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja akateemisten esteiden vähentäminen. Sosiaalialan asiantuntijat pystyvät myös analysoimaan yhteiskunnallisia rakenteita ja eriarvoisuutta, jotka vaikuttavat opiskelijoiden asemaan ja hyvinvointiin korkeakoulu yhteisössä. Erityisen tärkeää on tukea opiskelijoita, joiden opintojen eteneminen tai psyykinen hyvinvointi on jo vaarantunut kiusaamisen vuoksi.

Opinnäytetyössä tarkasteltiin korkeakoulukiusaamisen ilmiötä akateemisen suoriutumisen kontekstissa. Korkeakoulu kattaa tässä opinnäytetyössä ammattikorkeakoulut ja yliopistot. Opinnäytetyön tutkimusosuudessa haettiin vastauksia kiusaamisen vaikutuksista opintojen etenemiseen korkeakoulussa. Opinnäytetyön avulla pyrittiin selvittämään korkeakoulukiusaamisen taustalla vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia ja ratkaisuja. Opinnäytetyön tietoperusta muodostui siis kiusaamisen ja akateemisen suorituskyvyn määrittelystä. Kirjallisuuskatsaukseen valittiin kuusi artikkelia. Tutkimuksen tuloksia analysoitiin teemoittelulla. Lopussa on pohdintaa tutkimuksesta, tuloksista, johtopäätöksistä ja jatkokehityksestä sekä opinnäytetyön prosessista ja luotettavuudesta.

2 KIUSAAMINEN

Kiusaamisen määrittely perustuu usein 1970-luvulta lähtöisin olevaan Dan Olweuksen psykologiseen aggressiotutkimukseen. Kyseisen määritelmän mukaan kiusaaminen sisältää kolme piirrettä. Kolme keskeistä piirrettä ovat tarkoituksellinen negatiivinen käyttäytyminen, kiusaamisen toistuvuus ja kiusaamisen kohdistuminen henkilöön, jolla on vaikeuksia puolustaa itseään (Olweus 2011, 151–152.) 1980-luvulla Olweus kehitti myös ensimmäisen systemaattisesti tutkitun kiusaamisen interventio-ohjelman OBPP eli Olweus Bullying Prevention Program, joka on tarkoitettu peruskouluille. (ks. luku 2.2).

Kiusaaminen on aggressiivista toimintaa, jossa yksilö tai joukko yksilöitä toistuvasti hyökkää, nöyryyttää ja/tai sulkee ulkopuolelle henkilön, joka on suhteellisesti heikommassa asemassa. Kiusaamisen kokonaisvaltainen ymmärtäminen ilmiönä vaatii sen syvempää tarkastelua; olennaista olisi tutkia sitä, miten merkitykset ja tulkinnat rakentuvat vuorovaikutuksessa ja miten eri osapuolet ymmärtävät kiusaamisen. Enemmistö aiheesta tehtyjen tutkimusten kohderyhmänä ovat olleet koulut, keskittyen kiusaamiseen lasten ja nuorten keskuudessa. (Salmivalli 2010, 113; Rainivaara & Karhunen 2006, 32–33.) Kiusaaminen ilmiönä on hyvin monitahoinen ja siinä yhdistyvät yksilö-, ryhmä ja yhteisötasot. Kiusaaminen on usein piilotettuna ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kiusaaminen ei tapahdu vain kiusaajan ja kiusatun välillä, vaan siihen osallistuu ryhmiä ja yhteisöjä joko kiusaajina tai sivustakatsojan roolista, joka lasketaan myös aktiiviseksi rooliksi kiusaamisessa. Toimiva, kiusaamisenvastainen yhteisö tarvitsee aktiivisia auttajia, jotka huomaavat kiusaamisen sekä puuttuvat siihen. (Twemlow, Fonagy, & Sacco 2004, 218–219; Rainivaara & Karhunen 2006, 32–33.)

Kiusaaminen on monimuotoista, joten sitä on vaikea tunnistaa ja määrittellä. Kiusaamista voidaan kuitenkin määrittellä myös sen muotojen kautta. Kiusaamisen erilaisia muotoja voivat olla esimerkiksi sanallinen kiusaaminen, henkinen kiusaaminen, fyysinen kiusaaminen, nettikiusaaminen, sosiaalinen syrjintä eli ulossulkeminen ja toisen omaisuuteen kajoaminen. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka vaikuttaa useisiin osapuoliin ja on yleensä aina vallan väärinkäyttöä. (Opetushallitus 2020, 8–9.) Netti- tai verkkokiusaaminen voidaan joskus määrittellä erillisesti kiusaamisesta, sillä siihen ei voida aina puuttua perinteisillä tavoilla. Netin välityksellä kiusaaminen voi olla anonyymiä eli tekijää tai tekijöitä ei välttämättä saada selville. Nettikiusaaminen tarkoittaa siis aggressiivista,

tahallista toimintaa heikommassa asemassa olevaa yksilöä kohtaan elektronisten yhteydenpitovälineiden kautta. Tällaista nettikiusaamiselle erityistä toimintaa voi olla esimerkiksi yksityistietojen levittäminen, jatkuva roskapostin lähettäminen ja toisen henkilön identiteetin varastaminen. (Morero 2014, 500; The Cybersmile Foundation 2020.)

Kiusaamisesta voi aiheutua suoria seurauksia kuten välitön henkinen, fyysinen ja sosiaalinen väkivalta. Kiusaamista kuvataan arkisesti usein erillisenä ilmiönä väkivallasta, mutta se kattaa usein erilaisia väkivallan muotoja. Kiusaamista voi esiintyä yhtä lailla henkisenä, fyysisenä kuin seksuaalisenakin missä vain ympäristöissä. Pelkän kiusaamisen käsitteen käyttäminen voi johtaa teon vakavuuden aliarvioimiseen, sillä kiusaaminen voi olla myös rikos. Koska kiusaamista tapahtuu useilla eri tavoilla, kiusaaminen voi täyttää usean eri rikoksen tunnusmerkistön. Kiusaamisen seurauksena kiusatun henkilön vapaus, kunnia, rauha ja yksityisyys voivat olla vaarassa. Rikollinen kiusaaminen voi olla esimerkiksi pahoinpitely, laitton uhkaus, kunnianloukkaus tai yksityiselämää loukkaavan tiedon levitys. (Lahtinen 2019, 29; Bildjuschkin ym. 2020, 3–4.) Kiusaamisen ja häirinnän yksi vakavimpia muotoja voi olla vihapuhe.

Vihapuhe ei ole vain sanallista kiusaamista, vaan se ilmentää tekijänsä ennakkoluuloja ja valta-asemaa yhteiskunnassa ja omissa yhteisöissään. Yhteiskunnassa ja yhteisöissä pitäisi tuoda esille yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta edistäviä ääniä. Vihapuhe on suora seuraus yhteiskunnan eriarvoistavista rakenteista. Avointa keskusteluilmapiiriä ja vuorovaikutuksellisuutta edistävä sanoma voi vaikuttaa asenteisiin, ehkä rakenteisiinkin. Jokaisen organisaation ja yhteisön olisi tärkeää ilmaista vastustavansa vihapuhetta. Voi kuitenkin olla, että äärimmäisissä tilanteissa ei välttämättä päästä enää pelkän keskustelun avulla eteenpäin. Vihapuhe voi liittyä esimerkiksi yksilön etniseen alkuperään, ihonväriin, vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoliin tai vammaisuuteen. Vihapuheen tarkoituksena on useimmiten luoda negatiivinen kuva tiettyyn ryhmään kuuluvista ihmisistä alempiarvoisina tai epäluotettavina. Vihapuhe on loukkaavaa ja vähättelee toisen henkilön ihmisarvoa. Vihapuhe voi olla joskus lainvastaista syrjintää yhdenvertaisuuslain nojalla. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu s.a; Valtonen 2020.)

Tutkimukset, joissa selvitetään erityisesti koulukiusaamistilanteissa osallisena olemisen seurauksia, keskittyvät yleensä mahdollisiin negatiivisiin psyykkisiin ja/tai fyysisiin terveysvaikutuksiin. Negatiiviset terveysvaikutukset voidaan jaotella neljään luokkaan: alhainen psykologinen hyvinvointi, huono sosiaalinen sopeutuminen, psyykkinen kärsimys ja fyysinen pahoinvointi. Alhainen psykologinen hyvinvointi sisältää mielentiloja, joita pidetään yleisesti epämiellyttävinä, mutta ei akuutisti

ahdistavina. Kyseisiä mielentiloja voivat olla avuttomuuden tunne, onneton olo, alhainen itsetunto sekä vihan ja surun tunteet. (Rigby 2003, 584.) Hyvä psykologinen hyvinvointi puolestaan sisältää piirteitä, kuten itsensä hyväksyminen, tavoitteiden asettaminen, itsenäisyyden tunne ja vapaus toteuttaa itseään, ympäristöön sopeutuminen, positiivisten sosiaalisten suhteiden muodostaminen sekä itsensä kehittäminen (Morin 2024). Huono sosiaalinen sopeutuminen sisältää yleensä vastenmielisyyden tunteita sosiaalista ympäristöä kohtaan. Huono sosiaalinen sopeutuminen ilmenee esimerkiksi koulun tai työpaikan inhoamisena, yksinäisyytenä, eristäytymisenä ja poissaoloina. Psyykkistä kärsimystä pidetään vakavampana kuin kahta ensimmäistä kategoriala ja siihen sisältyy korkea ahdistuksen taso, masennus ja itsetuhoiset ajatukset. Puolestaan fyysisessä pahoinvoinnissa on selviä merkkejä fyysisestä häiriöstä, jotka ilmenevät lääkärin diagnosoimina sairauksina ja psykosomaattiset oireet voidaan sisällyttää tähän kategoriaan. (Rigby 2003, 584.) Psykosomaattiset oireet tarkoittavat fyysisiä oireita, joita psyykkiset tekijät vaikeuttavat. Esimerkiksi kaikille ihmisille tuttu stressi voi aiheuttaa päänsärkyä, suolistongelmia, tärinää, huimausta ja korkeaa verenpainetta. (Schimelpfening, 2023.)

2.1 Korkeakoulukiusaaminen

Kiusaamisesta ajatellaan usein, että sitä tekevät vain lapset tai korkeakoulut ovat niin sivistyneitä laitoksia ja yhteisöjä, että kiusaamista ei voi tapahtua. On kuitenkin todistettu, että myös korkeakouluissa tapahtuu kiusaamista, kaikissa sen muodoissa. (Tight 2023, 123.) Lappalaisen ym. (2011, 64) mukaan viisi prosenttia suomalaisten yliopistojen opiskelijoista on kokenut kiusaamista. Tutkimus perustui 2805 opiskelijan vastauksiin ja vastausprosentti oli 27. Tutkimus kattoi sekä alemman että ylemmän tutkinnon opiskelijat. Puolestaan korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksessa (yliopisto sekä ammattikorkeakoulu, n= 5086), joka neljännes opiskelija kertoi kokeneensa korkeakoulussa vähintään satunnaista kiusaamista. 5.5 % kertoi tullessa kiusatuksi ”melko paljon” tai ”hyvin paljon”. Kiusaaminen oli yleisempää ammattikorkeakoulussa kuin yliopistossa, ja kaikista eniten kiusaamista olivat kokeneet ammattikorkeakoulussa opiskelevat naiset (7.5 %). (Pörhölä 2011, 166.) Yliopisto-opiskelijoilla kiusaaminen lisääntyy viidennen opiskeluvuoden jälkeen. Kuitenkin yli seitsemän vuotta opiskelleilla kiusaamiskokemukset olivat yksittäisiä tapauksia. Tämä voi johtua siitä, että kiusaamisen lisäksi näillä opiskelijoilla on muitakin ongelmia, kuten opintojen viivästyminen tai keskeyttäminen. Toisin sanoen, kiusaaminen voi liittyä siihen, että opintojen eteneminen on hidasta tai hankalaa. (Lappalainen, Meriläinen, Puhakka & Sinkkonen 2011, 69–70.) Yliopisto-opiskelijoiden vastausten perusteella erilaisia toimintatapoja kiusaamistilanteissa

olivat esimerkiksi aktiivinen kiusaamistilanteesta ulospääsyn etsiminen, koulunkäynnin välttely ja oman käyttäytymisen sopeuttaminen joukkoon sulautuakseen. Kiusatut opiskelijat kertoivat myös opintojen hidastumisesta, keskeyttämisestä ja opiskelupaikan vaihtamisesta. Muutamat opiskelijat kertoivat myös arvosanojensa huonontumisesta kiusaamisen seurauksena. (Lappalainen ym. 2011, 74–75.)

Lappalaisen ym. (2011, 76) mukaan kiusaaminen korkeakoulussa on yleisimmin epäsuoraa, mutta julkista kiusaamista kuten ryhmästä poissulkemista, eriarvoista kohtelua tai suoraa verbaalista kiusaamista, kuten juorujen levittämistä, nolaamista tai vähättelyä. Kohteelle voi olla joskus erityisen vaikeaa erottaa onko häneen kohdistuva käytös kiusoittelua vai kiusaamista, joka vaikeuttaa tuen ja avun hakemista (Family Lives 2023). Yliopistossa kiusaamista kokeneet kertoivat kiusaajan olevan toinen tai toiset opiskelijat (51,1 %), mutta myös opetushenkilökunnan jäsen oli koettu kiusaajaksi melkein yhtä usein (44,3 %). Tilanteissa, joissa opettaja on kiusaaja vaikuttaa erityisen negatiivisesti korkeakouluympäristöön. Koko työympäristö muuttuu suurimmalle osalle opettajista, sillä ei-kiusaavat opettajat joutuvat usein omaksumaan välttävän sivustakatsojan roolin pelätessään kostotoimenpiteitä ammattijärjestöiltä tai työkavereilta. Hallinnon, opettajien ja heidän ammattijärjestöjensä on tehtävä yhteistyötä tämän ongelman ratkaisemiseksi ei-rankaisevalla tavalla, joka tarjoaa opettajille ja opiskelijoille tarvittavaa apua kiusaamisen lopettamiseksi. Opettajien pätevyys, työtyytyväisyys ja itsearvioinnin taito vaikuttavat kiusaamisen vakavuuden tasoon kouluissa (De Luca, Nocentini & Menesini 2019, 5). Muutamissa tapauksissa kiusaajana oli ollut myös hallinto-henkilökuntaan kuuluva henkilö (4,6 %). 11 % opiskelijoista kertoi nähneensä kiusaamista koulussa, mutta heistä vain joka kolmas oli yrittänyt puuttua tilanteeseen. (Twemlow, Fonagy, Sacco & Brethour 2006, 193; Lappalainen ym. 2011, 70.)

Ammattikorkeakoululaissa (932/2014, 31 §) sekä yliopistolaissa (558/2009, 41 a §) on säädetty, että jokaisella opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Opiskeluympäristön tulee olla turvallinen fyysisesti, psyykkisesti sekä sosiaalisesti. Tämän lisäksi, jos opiskelijan tulkitaan syyllistyneen häirintään tai syrjintään, kyseisten lakien mukaan korkeakouluilla on oikeus käyttää kurinpidollisia toimenpiteitä. Kurinpidollisina toimenpiteinä voidaan poistaa opiskelija opetustilanteesta, evätä oikeus osallistua opetukseen kolmeksi päiväksi, antaa kirjallinen varoitus tai erottaa opiskelija määräajaksi (Yliopistolaki 558/2009, 45 §; Ammattikorkeakoululaki 932/2014, 38 §). Korkeakoulujen opiskelijahyvinvoinnin edistäminen on osa Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamia vaatimuksia, jotka korostavat korkeakoulujen vastuuta opiskelijoiden hyvinvoinnista (Opetus- ja kulttuuriministeriö, s.a).

2.2 Ennaltaehkäisy ja puuttuminen

Erityisen tärkeää kiusaamiseen puuttumisessa on, että kiusatun on tunnistettava, että häntä kiusataan. Usein myös kiusaajat eivät välttämättä ymmärrä, että he kiusaavat ja jopa silloin, kun kiusaamiseen puututaan, he eivät välttämättä hyväksy tilannetta sellaisena kuin se on. Tämä koskee myös niitä yksilöitä, henkilökuntaa, osastoja, komiteoita ja instituutioita, jotka ovat vastuussa väitettyjen kiusaamistapausten arvioimisesta ja ratkaisemisesta. Luonnollisesti tämä tekee kiusaamisen käsittelystä paljon vaikeampaa. (Tight 2023, 132.) Interventiot keskittyvät usein ulkoiseen motivaatioon ja koulun sisäisiin tekijöihin, kuten ilmapiiriin. Yksilön sisäinen motivaatio on kuitenkin suojaava tekijä kiusaamistilanteissa, joten motivointiin ja kannustamiseen keskittyvä interventio-ohjelma voisi olla tarpeen. (Samara, Da Silva Nascimento, El-Asam, Hammuda & Khattab 2021, 18.) Jokaisella koululla kuuluisi olla kolmenlaisia kiusaamiseen liittyviä ohjelmia ja toimenpiteitä; ennaltaehkäiseviä ohjelmia, jotka koskevat koko kouluyhteisöä, varhaisen puuttumisen ohjelmia ja yksilöityjä interventio-ohjelmia niille opiskelijoille, jotka ovat jo kiusaamistilanteissa mukana. Lisäksi koulujen koko henkilökunnan tulisi olla koulutettua opiskelijoiden välisten positiivisten suhteiden tukemiseen. (Craig ym. 2010, 237–238.)

Toimiva kiusaamisen ennaltaehkäisy kouluissa edellyttää, että koululla on käytössään kiusaamiseen puuttumisen menetelmiä, kuten interventio-ohjelmia, toimenpiteitä ja ohjeistuksia. Lisäksi on tärkeää seurata ja dokumentoida niiden vaikuttavuutta ja toimivuutta. Interventio-ohjelman täytyy aina olla ikätasolle sopiva, sillä mitä vanhempia oppilaat tai opiskelijat ovat, sitä vähemmän he ovat vastaanottavaisempia auktoriteettien kuten opettajien ohjaukselle. Esimerkiksi pienten lasten välisessä kiusaamisessa käytetty pisarapuuttuminen, joissa tilanteet nostetaan esille ja keskustellaan läpi, ennen kuin niistä tulee kiusaamista ei välttämättä toimisi enää vanhemmilla oppilailla ja opiskelijoilla, joiden tunnetaidot ovat jo vakiintuneemmat. (Craig, Pepler, Murphy & McCuaig-Edge 2010, 237–238; Väestöliitto 2020.)

Kiusaamista pyritään siis usein ratkaisemaan koulussa toteuttavien interventio-ohjelmien avulla (Herkama ym. 2023, 43). Todennäköisesti tunnetuin näistä interventio-ohjelmista on useissa peruskouluissa oleva KiVa Koulu eli Kiusaamisen Vastainen tai Kiusaamista Vastustava Koulu -ohjelma, joka pyrkii ehkäisemään ja puuttumaan kiusaamiseen mentoroinnin avulla. KiVa Koulu -ohjelma sisältää tutkimusperustaisen paketin erilaisia kiusaamiseen liittyviä materiaaleja ja oppituntien suunnitelmia opetushenkilökunnalle. Oppitunnit ja teemat sisältävät kattavasti erilaisia ak-

tiviteetteja kuten keskusteluja, ryhmätöitä, lyhytelokuvia kiusaamisesta ja näytelmiä, joissa käsitellään kiusaamistilanteiden eri rooleja. Sisältö etenee yleisistä aiheista, kuten kunnioituksen merkityksestä kiusaamisen mekanismeihin ja seurauksiin. Useilla oppitunneilla keskitytään siihen, millainen rooli ryhmällä tai yhteisöllä on suhteessa kiusaamisen ylläpitämiseen tai lopettamiseen. Kiusaamisen ennaltaehkäisyssä ja puuttumisessa korostetaan jokaisen yksilön vastuuta yhteisestä hyvinvoinnista. Sivustakatsojille tarjotaan turvallisia keinoja tukea kiusattua ja osoittaa, että he ovat kiusaamista vastaan. KiVa Koulu -ohjelmaa toteuttavassa koulussa toimii vähintään kolmen henkilökuntaan kuuluvan aikuisen muodostama työryhmä. Tiimi selvittää kiusaamistapauksia yhdessä luokanvalvojen/luokanopettajien kanssa. Yleensä tiimi tai joku sen jäsenistä toimii myös KiVa-koordinaattorina, joka toimii yhdyshenkilönä KiVaan liittyvissä asioissa. (KiVa Antibullying Program a.sa.; Salmivalli, Poskiparta & KiVa Koulu -työryhmä 2018, 9, 11.)

KiVa Koulu -ohjelman vaikutukset ovat olleet merkittäviä erityisesti alakouluikäisillä, joissa kiusaamisen ja uhriksi joutumisen väheneminen on ollut johdonmukaisempaa ja suurempaa. Seuranta-tutkimusten mukaan yläkoulussa vaikutukset ovat olleet vaihtelevampia. Positiivisia vaikutuksia havaittiin lähinnä 8. ja 9. luokilla, erityisesti poikien keskuudessa. Sen sijaan 7. luokalla ei havaittu merkittäviä positiivisia vaikutuksia, ja suurin osa vaikutuksista oli lähellä nollaa. Ohjelma voi olla vähemmän tehokas vanhempien oppilaiden kohdalla, koska ikääntyessä sosiaalinen älykkyys kasvaa ja fyysinen tai sanallinen aggressio vähenee, kun taas epäsuora aggressio lisääntyy. Lisäksi vanhempien oppilaiden kohdalla voi olla vaikeampaa vaikuttaa kiusaamiseen liittyviin luokan vaikiintuneisiin normeihin ja rooleihin. (Kärnä ym. 2013, 547.)

Kun kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen tartutaan tutkimusperusteisten ohjelmien avulla, siihen kuluu yleensä useita vuosia. Kehittämisprosessi vaatii ongelman kartoittamisen, ohjelman tai toimintatapojen luomisen, testaamisen ja vaikuttavuuden tutkimisen. Vasta näiden vaiheiden jälkeen pystytään tutkimaan käytännön toimeenpanoa yhteisöjen arjessa ja sen perusteella kehittämään yhteisöjen sisäisiä toimintatapoja ja vuorovaikutusta. Kiusaamisongelman ratkaiseminen vaatii siis järjestelmällisiä, tarkkaan suunniteltuja toimia ja niiden tarkoituksenmukaista seuranta, vuorovaikutusta yhteisön sisällä, jatkuvaa reflektointia ja oman toiminnan muuttamista. (Herkama ym. 2023, 58.) Dan Olweus kehitti 1980-luvulla ensimmäisen systemaattisesti tutkitun kiusaamisen ennaltaehkäisy- ja interventio-ohjelman. OBPP eli Olweus Bullying Prevention Program käsittelee kiusaamista neljällä eri tasolla; koko koulu, luokahuone, yksilö ja yhteisö. Koulun tasolla muodostetaan koordinaatioryhmä, joka suorittaa koulutuksen interventio-ohjelmasta. Luokan tasolla vahvistetaan kiusaamisen vastaisia sääntöjä ja järjestetään kiusaamiseen liittyviä kokouksia,

jotka liittyvät ennaltaehkäisyyn, vertaissuhteisiin ja hyväksyttävään sosiaaliseen käyttäytymiseen. Yksilötasolla keskitytään välittömään puuttumiseen koulun henkilökunnalta ja henkilökunnan yhteydenpitoon vanhempien kanssa. Yhteisötasolla keskitytään vertaistukeen ja kiusaamisen vastaiseen viestintään. (EIF 2024.)

Tutkimuksen mukaan ne yliopistossa kiusatut, jotka olivat uskaltaneet hakea apua, olivat hakeneet sitä opetus- ja hallintohenkilökunnalta, opiskelijakavereilta, ylioppilaskunnasta ja ainejärjestöstä sekä ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöstä, ylioppilaiden asunto-osakeyhtiöstä, poliisilta ja Korkeakoulutettujen työmarkkinakeskusjärjestö Akavasta. Erityisen huomioitavaa oli, että opintopsykologi avunlähteenä oli noussut esille vain kerran. (Lappalainen ym. 2011, 70.) Tutkimusten mukaan, mitä vanhempia oppilaat ovat, sitä harvemmin he kertovat kenellekään tullessa kiusatuiksi. Lapset kertovat yleisimmin koulukiusaamisesta ystäville ja mieluummin aikuisille kotona kuin aikuisille koulussa. Kiusaamisesta kertominen on myös tutkimusten mukaan helpompaa, jos koulu ja koulun henkilökunta ovat selvästi ilmaisseet olevansa kiusaamista vastaan. (Blomqvist, Saarento-Zapru-din & Salmivalli 2020, 156–158.)

Tärkeä toimi kiusaamisen ennaltaehkäisyyn on korkeakoulujen toimet opiskelijahyvinvoinnista huolehtimiseen esimerkiksi ohjaus- ja tukipalvelujen (esimerkiksi opinto-ohjaajat, tutoropettajat ja opintopsykologit) avulla, seurakuntien tekemällä oppilaitostyöllä, opiskelijajärjestöjen ja järjestöjen avulla (esimerkiksi Nyyti ry). Tärkeää on matalan kynnyksen tuki ja apu. Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu tarjoavat esimerkiksi ohjeita ja lisätietoja erilaisiin tilanteisiin kuten turvallisuuteen ja kiusaamiseen, nämä ohjeistukset vaativat tunnuksia Tampereen korkeakouluyhteisön intranettiin. Lisäksi korkeakouluyhteisö tarjoaa nettisivuillaan opintojen sujuvoittamisen palveluita, ohjeita terveisiin elämäntapoihin ja ohjeita vapaa-ajalle. (Tampereen korkeakouluyhteisö s.a.)

Ennaltaehkäisy ei kuitenkaan poista kiusaamista, vaan tarvitaan myös puuttumiseen keskittyviä ohjelmia ja toimenpiteitä. Oulun ammattikorkeakoulussa on esimerkiksi käytössä KELPO eli Kiusaamiseen ja epäasialliseen kohteluun puuttumisen opas. KELPO-prosessin tarkoituksena on tuoda kiusatun ääni kuuluviin, KELPO-yhteyshenkilön (esimerkiksi opiskelukaveri, häirintäyhdyshenkilö tai kampus-opo) avulla. Kiusattu voi antaa palautetta häntä kiusanneelle henkilölle turvallisesti. Prosessin päämääränä on, että epäasiallinen kohtelu tai epäasialliseksi koettu käyttäytyminen loppuu ja tekijä ymmärtää toimintansa merkityksen. (Oulun ammattikorkeakoulu s.a.) Jyvä-

kylän yliopistossa kiusaamis- ja häirintätilanteiden käsittely puolestaan etenee yleensä seuraavalaisesti; häirinnän tai kiusaamisen kohde ottaa yhteyttä häirintäyhdyshenkilöön sähköpostitse tai puhelimitse. Yhteydenoton jälkeen kuullaan kohdetta tapahtuneesta ja kysytään toiveita jatkokäsittelylle. Kiusattua ei painosteta eikä hänellä ole pakkoa suostua jatkotoimenpiteisiin. Ilmoituksen tekijän halutessa otetaan yhteyttä tilanteen toiseen osapuoleen tai osapuoliin, sillä kaikilla osapuolilla on aina oikeus tulla kuulluksi. Jos kaikille osapuolille sopii, tarjotaan mahdollisuutta sovitteluun, jossa on kaksi koulutettua sovitteluhenkilöä mukana. Sovittelusta syntynyt sopimus kirjataan ylös, osapuolten haluamalla tavalla. Sopimukseen sisällytetään uusi tapaamisaika, jolloin tarkastetaan, onko sopimuksessa laaditut ehdot pitäneet. Osapuolille tarjotaan myös mahdollisuutta jälkikäsitteilyyn. (Jyväskylän yliopisto 2018, 11–13; Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta s.a.)

Jyväskylän yliopiston sovittelumenetelmä perustuu VERSO-ohjelmaan (Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta s.a.). VERSO eli vertaissovittelu on vuonna 2001 kehitetty sovitteluohjelma kouluille, ammattioppilaitoksille ja oppimisyhteisöihin. Vertaissovitteluiden periaate on antaa kiusaamis- ja häirintätilanteiden osapuolille mahdollisuus löytää tilanteeseen ratkaisu itsenäisesti. Sovittelu toteutetaan turvallisessa ympäristössä, jossa ovat auttamassa kaksi konfliktinhallintaan koulutettua vertaissovittelijaa. (Suomen sovittelufoorumi ry/VERSO-ohjelma s.a.) Oulun ammattikorkeakoulun nettisivuilta tai oppaasta (KELPO) ei puolestaan löytynyt tietoa perustuuko se johonkin aikaisempaan, tutkittuun interventio-ohjelmaan. Oulun ammattikorkeakoulun nettisivuilla kerrotaan kuitenkin, että jokaisella yhteisön jäsenellä on velvollisuus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tasa-arvolainsäädännön perusteella. Lain tavoitteena ja tarkoituksena on ehkäistä syrjintää, joka perustuu sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun sekä edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Oulun ammattikorkeakoulu on sitoutunut noudattamaan yhdenvertaisuuslain asettamia vaatimuksia, jotka kieltävät syrjimisen muun muassa perhesuhteiden, mielipiteiden, vakaumuksen, kansalaisuuden, terveydentilan, seksuaalisen suuntautumisen, iän, vammaisuuden, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan tai muiden henkilöön liittyvien syiden perusteella. (Oulun ammattikorkeakoulu s.a.) KELPO:lla vaikuttaa kuitenkin olevan paljon yhteistä esimerkiksi Jyväskylän yliopiston toimintaohjeiden kanssa, jotka perustuvat VERSO-ohjelmaan. Toisin sanoen pyritään saamaan osapuolet sovitteluun. Myös muiden korkeakoulujen, kuten Satakunnan Ammattikorkeakoulun kiusaamiseen puuttuminen keskittyy vertaissovitteluun. Molemmilta osapuolilta pyydetään lupa yhteiskeskusteluun, jossa ovat paikalla kumpikin osapuoli sekä kiusaamistilanteiden kuulemistilaisuuksissa mukana olleet keskustelun vetäjät (Satakunnan Ammattikorkeakoulu 2023, 9.)

3 AKATEEMINEN SUORITUSKYKY

Akateemisella suorituskyyllä ("academic achievement" tai "academic progress") tarkoitetaan opiskelijan onnistumisia ja saavutuksia opinnoissaan, joka näkyy esimerkiksi opiskelijan arvosanoissa ja kokonaisvaltaisessa suoriutumisessa (Rogaten, Moneta & Spada 2013, 1758–1759). Akateemisella suorituskyyllä on vahva yhteys motivaatioon, koulumenestykseen ja koulun loppuun suorittamiseen. Tilastoissa korkeakoulun keskeyttäminen näkyy usein vain numeroina ja selityksenä on "Muu syy". Korkeakouluissa tarvitaan dialogista eli vuorovaikutuksellista kohtaamista keskeyttämistä pohtiville opiskelijoille. (Kämäräinen & Saure 2021.) Akateeminen suoriutuminen vaatii opiskelukykyä. Opiskelukyky tarkoittaa opiskelijan työkykyä. Opiskelukyky muodostuu voimavaroista, opiskelu ympäristöstä, opiskelutaidoista sekä opetuksesta ja ohjauksesta. Voimavaroihin kuuluu esimerkiksi terveys, taidot, sosiaaliset suhteet ja identiteetti. Opiskelu ympäristö muodostuu fyysisestä ympäristöstä, digitaalisesta ympäristöstä, psykososiaalisesta ympäristöstä, kulttuurista ja pedagogisista (miten opetus järjestetään) tekijöistä. (YTHS 2022.)

Opiskelutaidot ovat opiskelijan omaamia tietoja ja taitoja, joilla hän saa opintonsa etenemään aika- taulussaan ja hyvillä oppimistuloksilla. Opiskelutaitoihin sisältyy esimerkiksi oma motivaatio, vuorovaikutustaidot, yhteistyötaidot, ajanhallinta, ongelmanratkaisutaidot, hyvinvoinnin ylläpito, stressinhallinta ja opiskelustrategiat. Opetus ja ohjaus tukevat opiskelijan suoriutumista sekä akateemiseen yhteisöön ja ympäristöön kiinnittymistä. Opetuksen ja ohjauksen olisi tärkeää auttaa muodostamaan turvallisia ja tavoitteellisia vertaisryhmiä. Toimivissa vertaisryhmissä opiskelijat pystyvät refleктоimaan omaa ja muiden toimintaa, jakamaan henkilökohtaisia kokemuksiaan, tietojansa ja taitojaan sekä tukemaan toistensa oppimista. Korkeakouluissa tulisi luoda mahdollisuuksia ja tilanteita, joissa esihenkilöt, opetushenkilökunta, ohjaajat ja opiskelijat voivat yhdessä keskustella ja työskennellä. Opetusohjelmilla on mahdollisuus vaikuttaa opiskelijoiden hyvinvointiin, oppimiskykyn ja -mahdollisuuksiin, joiden seurauksena on mahdollista vaikuttaa positiivisesti akateemiseen suorituskyykyyn ja opintojen asianmukaiseen etenemiseen. (YTHS 2022; Cottrell 2024, 25–26.)

Maissa, joissa kiusaamisen taso on korkeampi, kiusaamisen vaikutus koulusuorituksiin on pienempi. Voidaan olettaa, että siellä, missä kiusaamista esiintyy laajasti, sillä on vähemmän vaikutusta suoritukseen, koska se vaikuttaa kaikkiin oppilaisiin tasapuolisesti. Väkivaltaisen käytäytymisen ja kiusaamisen ehkäiseminen tai vähentäminen on paljon vaikeampaa, kun näyttää

siltä, ettei sillä ole vaikutusta koulusuoriutumiseen. On virheellistä pitää kiusaamista ja aggressiivisia tapoja normaalina ja tavanomaisena, ja siten jättää ryhtymättä toimenpiteisiin sen ilmoittamiseksi, vähentämiseksi tai estämiseksi. Yleensä ongelman olemassaolo tai vakavuus tulee ilmi sen vaikutusten tai seurausten kautta. Koulut, joissa väkivalta, häirintä ja kiusaaminen ovat tulleet normiksi, eivät ole asemassa rakentamaan sellaista suvaitsevaisuutta, yhteistyötä, solidaarisuutta ja muita periaatteita ja arvoja, jotka ovat olennaisia oikeudenmukaisempien, demokraattisempien ja osallistavampien yhteiskuntien peruspilareita. (Murillo & Román 2011, 47, 51.)

Akateemisessa suoriutumisessa ratkaisevan tärkeää on opiskelijan oma motivaatio. Tärkeitä psykologisia prosesseja ovat esimerkiksi opiskelijan omaan kompetenssiin liittyvät uskomukset, kontrollissa olon uskomukset, saavutuksien arvostaminen, saavutuksien tavoittelu, oppimisstrategiat ja sosiaaliset sekä akateemiset tavoitteet. Koulun opetuskäytännöt ja opiskelijoiden suhteet opettajiin ja vertaisiinsa vaikuttavat heidän akateemiseen ja sosiaaliseen motivaatioonsa. (Wenzel & Wigfield 1998, 169.) Luokan ryhmäilmioiden kuten sosiaalisen ulossulkemisen ja tuntiaktiivisuuden sekä kouluosallistumisen välillä on yhteys. Vertaisten kohtelulla on iso rooli käytöksellisiin, emotionaalisiin ja kognitiivisiin asenteisiin koulunkäyntiä kohtaan. Sosiaalinen ulossulkeminen vähentää oppijan mahdollisuuksia osallistua oppimistilanteisiin ja on lisääntynyt todennäköisyys siihen, että ulosuljettu henkilö ei saa riittävästi vertaistukea, jota hyvä akateeminen suoriutuminen vaatii. (Ladd & Kochenderfer-Ladd 2016, 121–123.) Ulossulkeminen on yksi kiusaamisen muodoista (ks. luku 2.).

Henkilökohtaisten tekijöiden (esimerkiksi. talous, perhe, persoonallisuus, itsetunto) lisäksi ajallaan valmistumisessa merkittävimpiä tekijöitä ovat tutkimus ja tiedonhaku-aidot, kouluuyhteisön tuki sekä itsensä johtaminen, kun taas opettajien ohjaukseen ja -taidot eivät joidenkin tutkimusten mukaan vaikuta merkittävästi. Ohjaukseen vaikuttavien tekijöiden vaikutusta motivaatioon valmistua ajallaan ei kuitenkaan suoraan tai epäsuorasti tueta. Joka tapauksessa auktoriteettiasemassa olevien, opettajien ja ohjaajien tulisi kiinnittää huomiota opiskelijoidensa psykologisiin tarpeisiin ja motivoida heitä suorittamaan koulutuksena ajallaan. (Muthukrishnan, Gurnam, Hoon, Geethanjali & Chan 2022, 59–61.) Kiusaamisella, koulumotivaatiolla ja akateemisella suorituskyvällä on yhteys. Kun kiusaamisen vaikutuksesta motivaatio ja suorituskky huononevat, se vaikuttaa opintojen etenemiseen. (Samara ym. 2021, 4, 16.) Sopeutuminen korkeakouluun tarkoittaa opiskelijan kykyä mukautua oman korkeakoulunsa opiskeluuyhteisöön ja -kulttuuriin. Siihen sisältyy kognitiivisia ja emotionaalisia tekijöitä sekä motivaatio- ja persoonallisuustekijöitä. Myös opiskelijan oppimisstrategioiden täytyy olla soveltuvia. Strategia terminä viittaa siihen, miten jokin ongelma tai tilanne ratkaistaan, kun oppimistyylit voivat johtaa erilaisiin ratkaisuihin (Wright 1997, 119).

Pintatason oppimisstrategioiden käyttäjälle on tyypillistä tiedon opettelu ulkoa, yksityiskohtien huomiointi, pyrkimys toistaa ulkoa opeteltuja tietoja sekä vähäinen oman toiminnan reflektointi. Oppiminen ja ymmärrys vaativat aikaa. Kiireessä asioiden opettelu johtaa usein pinnalliseen oppimiseen. Opittu tieto on yleensä lyhytkestoista ja sen unohtaa helposti. Etenkin korkeakoulussa oppiminen tähtää siihen, että uusi tieto rakentuu aikaisemmin opitun tiedon päälle. Syvätason oppimisstrategioiden käyttäjän päämäärä on tiedon syventäminen ja tarkentaminen luomalla opituista asioista uusia kokonaisuuksia. Syvätasolla oppija arvioi opiskeltavan sisällön perusteita ja opiskeltavan asian eri näkökulmien välisiä yhteyksiä. Syvätason strategiat edistävät ymmärrystä ja ymmärrettyjen tietojen pidempiaikaista muistamista. Opitulla tiedolla on monipuolisia yhteyksiä aikaisempaan tietoon ja oppija kykenee luomaan laajoja kokonaisuuksia yksittäisten faktojen sijaan. Syvätason oppimisstrategiat liittyvät usein yksilön sisäiseen motivaatioon oppia. (Wright 1997, 119–121; Vaasan yliopisto 2024.)

Oppimisstrategioita on tutkittu laajasti psykologian maailmassa. Oppimisstrategiat ovat osittain olosuhteiden muovaamia ja osittain opittuja, joten niihin voi osittain vaikuttaa itse, mutta niitä voidaan myös tukea esimerkiksi koulun vuorovaikutuksella. Pintatason oppimisstrategioita voitaisiin verrata esimerkiksi esinekohtaiseen oppimiseen, jossa oppija keskittyy yksittäisten asioiden tai objektien ominaisuuksiin ja muistamiseen. Syvätason oppimisstrategioita voitaisiin puolestaan verrata relaatiopohjaiseen oppimiseen, jossa oppija oppii asioiden tai objektien välisiä suhteita tai suhteiden sääntöjä. Tässä oppimistavassa oppija ei keskity vain yksittäisiin asioihin vaan siihen, miten ne ovat yhteydessä toisiinsa. Yksinkertaistettuna siis pintatasolla opitaan tunnistamaan asioita ja syvätasolla pystytään löytämään asioiden välisiä yhteyksiä. (Wright 1997, 119–121; Vaasan yliopisto 2024.)

4 TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYS

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia korkeakoulukiusaamisen vaikutuksia opintojen etenemiseen. Tarkoituksena on tutkia vaikutuksia yksilön akateemiseen suorituskyykyyn ja analysoida, kuinka kiusaaminen vaikuttaa kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin – psyykkiseen, sosiaaliseen ja fyysiseen – ja miten nämä vaikutukset heijastuvat opiskelumotivaatioon ja opintojen etenemiseen. Lisäksi tarkoituksena on lisätä tietoisuutta korkeakoulukiusaamisesta ja sen seurauksista, jotta korkeakoulut voivat kehittää paremmin kohdennettuja ja tehokkaita kiusaamisen ehkäisy- ja puuttomiskäytäntöjä.

Tavoitteena on tarkastella keinoja, joilla opiskelijat ja henkilökunta voivat tunnistaa ja käsitellä kiusaamistilanteita. Tavoitteena on myös tarkastella kiusaamista ehkäiseviä toimintamalleja ja pohtia kuinka kiusaamisen kohteeksi joutuneiden hyvinvointia ja jaksamista voitaisiin tukea. Työssä pyritään laajentamaan ymmärrystä korkeakoulukiusaamisen ilmiöstä ja sen vaikutuksista opiskeluun, erityisesti keskeyttämisriskiin ja opiskelumotivaatioon. Tarkoituksena on myös pohtia sosiaalialan ammattilaisten roolia kiusaamistilanteiden käsittelyssä ja parantaa ymmärrystä korkeakoulujen reaktioista kiusaamisen haasteisiin.

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymys:

1. Millä tavoilla kiusaaminen korkeakoulussa vaikuttaa kiusatun opiskelijan opintojen etenemiseen?

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsaus metodina tarkoittaa tutkimusten tutkimista. Kirjallisuuskatsaukset jaetaan yleisesti kolmeen perustyyppiin; kuvaileva, systemaattinen ja meta-analyysi. Tarkoituksena on yhdistellä eri tutkimusten havaintoja ja näin luoda uutta tietoa. Kirjallisuuskatsaus voi olla monimenetelmällinen tutkimustapa, jossa voidaan yhdistellä sekä laadullisia (kvalitatiivinen) ja määrällisiä (kvantitatiivinen) metodeja. Katsauksissa korostuu ennalta suunniteltu hakuprosessi, muistiinpanojen tekeminen tutkimuksista, aineiston valikointi, tietojen vertailu sekä yhdistäminen. (Salminen 2023, 4, 38; Viikka 2023, 6–7.)

Opinnäytetyöhön valittiin metodiksi kuvaileva kirjallisuuskatsaus, koska sen avulla voidaan kartoittaa, mitä ilmiöstä (tässä tapauksessa kiusaamisesta) jo tiedetään, sekä tunnistaa ilmiön keskeiset käsitteet ja näiden väliset suhteet. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on joustava menetelmä, erityisesti tiedonhaun osalta ja se soveltuu tilanteisiin, joissa ei ole tarpeen noudattaa tiukkoja ja tarkasti määriteltyjä sääntöjä. Tämä katsaustyyppi tarjoaa mahdollisuuden tarkastella laajasti olemassa olevaa tutkimusta ja muodostaa kokonaiskuvan aiheesta. Joustavuus tarkoittaa sitä, että ei noudateta tiukkaa metodologista kaavaa. Se antaa mahdollisuuden tarkastella aihetta monipuolisesti eri näkökulmista. (Salminen 2023, 7–8; Viikka 2023, 15–16.) Tämä metodologinen joustavuus on erityisen hyödyllinen silloin, kun tutkittava ilmiö on monimuotoinen ja dynaaminen kuten kiusaaminen. Aiheen laajuus ja monimutkaisuus ovat keskeisiä tekijöitä kiusaamisen ja sen vaikutusten tutkimisessä ja tutkimusmetodien valinnassa. Kirjallisuuskatsauksen ei kuitenkaan ole tarkoitus olla yleiskatsaus ("over-view"), luettelo lähdeviitteiden kera tai kirja-arvostelu. Kirjallisuuskatsauksen kuuluu kriittinen tarkastelu. (Salminen 2023, 4.) Tässä kirjallisuuskatsauksessa käytettiin kvalitatiivista lähestymistapaa, jossa aineisto analysoitiin teemoittelun avulla. Teemoittelussa aineisto pilkotaan ja ryhmitellään erilaisten aihepiirien mukaan ja vertaillaan samankaltaisia aiheita eri aineistoissa (ks. luku 5.4).

5.2 Tiedonhaun prosessi

Kirjallisuuskatsauksen tietokantoina toimivat Oula-Finna, Journal.fi ja kansainvälisenä tietokantana Ebsco (Academic Search Premier, Eric). Myös Oula-Finnasta haettiin kansainvälisiä artikkeleita. Hakulausekkeet muodostettiin testihakujen perusteella löytyneistä aiheeseen liittyvistä asiansanoista sekä niistä muodostuneen opinnäytetyön viitekehysten avulla. Viitekehys asetettiin korkeakoulukiusaamisen ja akateemisen suorituskyvyn yhteyteen, joka tiivistä vaikutukset opintojen etenemiseen. Oula-Finnassa käytettiin laajempia hakusanoja ja -lausekkeita kotimaisia artikkeleita haettaessa tulosten vähäisyyden vuoksi, kansainvälisten artikkelien haku toteutettiin erikseen. Kaikki haut toteutettiin touko-heinäkuussa 2024. Eri tietokannoissa käytettiin erilaisia hakulausekkeita parempien hakutulosten saamiseksi. Käytetyt hakulausekkeet löytyvät taulukosta 2.

Aineistoja karsittiin sisäänotto- ja poissulkukriteerien (Taulukko 1) perusteella. Aineistojen valinnassa tärkeintä olivat oleellisuus tutkimuskysymyksen kannalta, luotettavuus ja ajantasaisuus, nämä varmistettiin esimerkiksi sillä, että valitut aineistot olivat vertaisarvioituja, kokonaisia tekstejä ja julkaistu viimeisen 10 vuoden aikana. Aluksi hakutulosten otsikot käytiin läpi, ja valittiin ne, jotka vaikuttivat olevan relevantteja tutkimuskysymysten kannalta. Epäolennaiset tai liian yleiset otsikot hylättiin tässä vaiheessa. Esimerkiksi erilaiset yleiskatsaukset hylättiin ja ne olivat sopivampia lähdemateriaaleiksi. Seuraavassa vaiheessa tarkasteltiin valittujen tutkimusten tiivistelmiä. Tiivistelmän perusteella arvioitiin, käsittelevätkö artikkelit tutkimusaihetta riittävän tarkasti ja oliko niissä tarpeeksi tietoa tutkimuksen tarpeisiin. Epäolennaiset, päällekkäiset tai liian suppeat artikkelit hylättiin. Lopuksi valitut artikkelit luettiin kokonaisuudessaan. Tämä vaihe varmisti, että artikkelit sopivat tutkimuksen tavoitteisiin ja tarjosivat riittävästi tietoa tutkimusongelman syvälliseen käsittelyyn. Artikkelit, jotka eivät täyttäneet vaadittuja kriteerejä, hylättiin.

Taulukko 1 Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Vertaisarvioitu tutkimusartikkeli	Ei-tieteellinen tutkimusartikkeli
Julkaisuvuosi 2014–2024	Vanhempi kuin 2014
Julkaisukieli on suomi tai englanti	Muut kielet
Artikkelin koko teksti (Full text) on saatavilla	Artikkelin koko tekstiä (Full text) ei ole saatavilla
Artikkeli käsittelee korkeakouluja tai korkeakoulu- opiskelijoita	Artikkeli käsittelee alempia koulutustasoja

Käytetyt tietokannat ja niissä käytetyt hakulausekkeet kerättiin taulukkoon 2, mukaillen PRISMA-kaaviota. Taulukko on yksinkertaistettu PRISMA-kaaviosta sisältäen olennaisimmat tiedot liittyen siihen, miten manuaaliset haut toteutettiin. Taulukossa on tuotu esille käytetyt tietokannat ja millaisia hakusanoja tai -lausekkeita kussakin tietokannassa on käytetty. Taulukko sisältää myös, miten hakuja on rajattu, paljonko hakutuloksia on kyseisten hakujen perusteella tullut, valittujen aineiston määrät kustakin tietokannasta ja niiden otsikot.

Taulukko 2 Käytetyt tietokannat ja hakulausekkeet

Tietokanta	Hakulauseke	Rajaukset	Hakut- lokset	Va- littu	Otsikko
Oula-Finna (ko- timaiset artikke- lit)	koulukiusaaminen	Vertaisarvi- oitu, koko teksti saata- villa, 2014– 2024	206	-	
Oula-Finna (kansainväliset artikkelit)	bullying AND university OR higher education AND aca- demic achievement	Vertaisarvi- oitu, koko teksti saata- villa, 2014– 2024	86	2	Bullying and social anxiety experiences in university learning situations Relationship between Cyberbullying, Motivation and Learning Strategies, Ac- ademic Performance, and the Ability to Adapt to University
Journal.fi	kiusaaminen JA opinnot korkeakoulussa	-	9	-	
Ebsco (ERIC)	school attendance OR school absence OR school non-attendance AND bully- ing	Vertaisarvi- oitu, koko teksti saa- tavilla, 2014–2024	37	-	
Ebsco (ERIC)	dropping out OR dropout OR quitting AND bullying	Vertaisarvi- oitu, koko teksti saata- villa, 2014– 2024	218	2	Bullying and cyberbullying: Variables that influence university dropout Motives for dropping out from higher ed- ucation—An analysis of bachelor's de- gree students in Germany
Ebsco (ERIC)	bullying AND university OR college OR higher educa- tion	Vertaisarvi- oitu, koko teksti saata- villa, 2014– 2024	288	2	Responding to College Students Who Exhibit Adverse Manifestations of Stress and Trauma in the College Classroom Students' suggestions for eliminating bullying at a university

PRISMA-ohjeistus on suunniteltu ensisijaisesti terveysinterventioiden vaikutuksia arvioivien tutkimusten järjestelmällisiin eli systemaattisiin katsauksiin. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus ei noudata systemaattisen katsauksen tiukkoja menetelmiä, mutta PRISMA-kaaviota voidaan kuitenkin hyödyntää myös kuvailevan kirjallisuuskatsauksen prosessin ilmentämisessä raportin laadun ja selkeyden parantamiseksi. Kuvaileva katsaus on tyypillisesti vähemmän strukturoitu, joten monet PRISMA 2020 -kohdat, kuten vinoumariskin arviointi, meta-analyysit ja tarkat hakustrategiat eivät ole tarpeen. Kuitenkin selkeät perustelut, tavoitteet, menetelmät ja keskeisten tulosten esittely ovat tärkeitä osia myös kuvailevassa katsauksessa. (Page ym. 2021.)

5.3 Kirjallisuuskatsaukseen valitut tutkimusartikkelit

Kirjallisuuskatsaukseen valittiin kuusi (6) vertaisarvioitua tutkimusartikkelia. Kaikki valitut artikkelit ovat englanninkielisiä, mutta kaksi niistä ovat suomalaisia tutkimuksia. Taulukossa 3 on lueteltu valitut artikkelit ja niiden tekijät, artikkelin aiheet ja niissä käytetyt tutkimusmenetelmät. Ratkaiseviksi avainsanoiksi nousi sanoja, kuten "Bullying", "Cyberbullying", "Dropouts", "Dropping out", "Victims", "Victimization", "Violence", "University", "Higher Education", "Students", "Peers", "Intervention", "Prevention", "Academic Motivation", "Academic Achievement" ja "Academic Performance". Nämä avainsanat lähestyivät mielestäni tutkimuskysymystä useista eri näkökulmista ja antoivat suuntaa aineiston teemoittelulle. Tärkeää valintavaiheessa oli myös se, että aineistoissa ilmeni useampi kuin yksi näistä avainsanoista.

Taulukko 3 Kirjallisuuskatsaukseen valitut artikkelit

Artikkeli ja tekijä(t)	Vuosi	Aihe	Tutkimusmenetelmä
Students' suggestions for eliminating bullying at a university Meriläinen, M., Puhakka, H. & Sinkkonen, H-M.	2014	Yliopisto-opiskelijoiden ehdotuksia korkeakoulukiusaamisen lopettamiseksi	Kyselytutkimus ja laadullinen analyysi
Bullying and social anxiety experiences in university learning situations Pörhölä, M., Almonkari, M. & Kunttu, K.	2019	Kiusaamistilanteissa osallisena olon ja ahdistuksen yhteys sekä sen vaikutus erinäisiin oppimistilanteisiin	Kyselytutkimus ja korrelaatioanalyysi
Responding to College Students Who Exhibit Adverse Manifestations of Stress and Trauma in the College Classroom Bohannon, L., Clapsaddle, S. & McCollum, D.	2019	Ehdotuksia trauman ja kiusaamisen kokemuksia omaaville opiskelijoille ahdistuksen käsittelyyn.	Tapaustutkimus
Bullying and cyberbullying: Variables that influence university dropout Bernardo, A. B., Tuero, E., Cervero, A., Dobarro, A. & Galve-González, C.	2020	Kiusaamisen ja korkeakoulun keskeyttämisen välinen yhteys	Kyselytutkimus
Motives for dropping out from higher education—An analysis of bachelor's degree students in Germany Behr, A., Giese, M., Tegum, H. & Theune, K.	2021	Korkeakoulun keskeyttämisen motiveja	Kyselytutkimus ja tilastollinen analyysi
Relationship between Cyberbullying, Motivation and Learning Strategies, Academic Performance, and the Ability to Adapt to University Aparisi, D., Delgado, B., Bo, R. & Martínez-Monteagudo, M.	2021	Nettikiusaaminen yliopistossa suhteessa koulumotivaatioon, -oppimiseen ja -sopeutumiseen	Kyselytutkimus ja tilastollinen analyysi

Erityisen tärkeää näiden tutkimusartikkelin valinnassa oli, että tiivistelmissä nousi esille opintojen etenemiseen vaikuttavia yhteyksiä. Kuudesta valitusta artikkelista viidessä kiusaaminen on keskiössä. Yhdessä artikkelissa käsitellään koulun keskeyttämisen syitä. Artikkelit valikoitui sen perusteella, että sen avulla kiusaamisen vaikutuksia saisi asetettua mittakaavaan verrattuna muihin vaikuttaviin tekijöihin. Sisäänotto- ja poissulkukriteereistä ei joustettu ja artikkeleita jouduttiin hylkäämään suurissa määrin, jotta niitä ei olisi liikaa yhden ihmisen käsiteltäväksi. Sisäänotto- ja poissulkukriteerien lisäksi osa artikkeleista hylättiin sen takia, että korkeakoulut saattoivat sijaita maissa, joiden koulutusjärjestelmät eivät olleet verrattavissa suomalaiseen koulutusjärjestelmään tai niiden vertaaminen olisi ollut liian haastavaa tai tieto ei olisi ollut hyödynnettävissä. Useita artikkeleita ja

aineistoja hylättiin myös sen takia, että vaikka ne saattoivat koskea kiusaamista, opintojen etene- mistä ja korkeakouluja, ne kuitenkin sisälsivät useita eri koulutusasteita korkea-asteen lisäksi. Ha- lusin rajata aineistot tarkasti pelkkään korkea-asteeseen, sillä eri ikäisillä ihmisillä on usein erilaisia tapoja lähestyä kiusaamistilanteita ja se olisi voinut vääristää katsauksen tuloksia. Artikkelin valin- nassa niiden käyttämät tutkimusmenetelmät eivät vaikuttaneet erityisen suuresti vaan tärkeämmäksi tekijäksi nousi artikkelien sisältö. Englanninkielisyys ja mahdollinen luettavuuden haastavuus ei ollut ongelma, vaan kyseiset tekijät toivat mielestäni katsaukseen syvällisyyttä ja monipuolisuutta.

5.4 Aineiston analyysi

Aineiston analyysiin käytettiin teemoittelua. Teemoittelussa on kyse laadullisten aineistojen pilkko- misesta ja ryhmittelystä erilaisten aihealueiden mukaan. Teemoittelun avulla pystytään vertaile- maan samanlaisten aiheiden esiintymistä eri aineistoissa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.1.) Tee- moitteluprosessi alkoi aineistojen huolellisella lukemisella ja tutustumisella, josta nousi erilai- sia havaintoja. Siinä vaiheessa merkattiin ja koodattiin eli litteroitiin kaikki relevantit kohdat, jotka liittyivät tutkimuskysymykseen. Koodauksen jälkeen samankaltaiset koodit ryhmiteltiin yhteen ja muodostettiin laajempia teemoja. Näin aineistoa voitiin tarkastella johdonmukaisesti. Teemoittelun avulla siis muutetaan aineisto muotoon, jossa sitä on helpompi tutkia. Teemoittelun avulla aineistoa voidaan tarkastella perusteellisemmin, jolloin voidaan aloittaa sen jäsentäminen, analysointi ja pohdinta. Analyysi ei ole pelkästään aineistojen järjestelemistä tiettyyn, ennalta valittuun muotoon vaan se on etsivää ja soveltavaa lukemista. Keskeisiä kysymyksiä analyysissä ovat, mitä aineisto pitää sisällään ja millaisia tulkintoja siitä voidaan tehdä. Aineisto ei itsessään tuo mitään esille, vaan tutkijan tehtävänä on tunnistaa keskeiset asiat, jäsentää ne ja yhdistää tutkimuskysymyksen kan- nalta merkittäviin näkökulmiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4; Günther, Hasanen & Juhila 2021.)

Taulukko 4 Esimerkki teemoittelusta

Otsikko	Teema	Keskeiset löydökset	Yhteys opintojen etenemiseen
Bullying and cyberbullying: Variables that influence university dropout	Opintojen keskeyttäminen	Kiusaamisen uhreilla suurempi todennäköisyys harkita opintojen keskeyttämistä. Hyvä sosiaalinen tuki vähentää opintojen keskeyttämistä.	Kiusaamisen ja opintojen keskeyttämisen välillä tilastollisesti merkittävä yhteys.
Bernardo, A. B., Tuero, E., Cervero, A., Dobarro, A. & Galve-González, C.			

Teemoittelun etuna on siis sen joustavuus ja kyky mukautua erilaisiin aineistoihin ja tutkimuskysymyksiin. Menetelmä soveltui erityisen hyvin tutkimukseen, jossa on kyseessä monimutkainen ja moninainen ilmiö. Tämän opinnäytetyön analyysiprosessi eteni siinä järjestyksessä, että ensin aineistoista tehtiin havaintoja ja löydöksiä ja ne jaoteltiin lopulta keskinäisten yhteyksiensä perusteella pääteemoihin. Analyysissä nostettiin esiin neljä eri teemaa. Muodostetut teemat olivat opintojen keskeyttäminen, psykologiset vaikutukset, akateeminen suorituskyky ja ennaltaehkäisy ja interventiot. Teemat on taulukoitu ja sen jälkeen niitä avattiin kokonaisuutena tekstinä. Teemoittelussa esiteltiin tutkimuksen keskeiset löydökset ja keskeisten löydösten yhteys tutkimuskysymykseen eli yhteys opintojen etenemiseen. Erityisen tärkeää teemoittelussa on, että tutkijan valitsemat teemat eroavat tarpeeksi toisistaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.7).

6 TULOKSET

Kirjallisuuskatsaukseen valitut artikkelit jaettiin teemoihin löydösten ja havaintojen mukaan ja sen jälkeen muodostuivat pääteemat sen mukaan, millaisia vaikutuksia niillä oli opintojen etenemiseen. Muodostetut teemat olivat siis opintojen keskeyttäminen, psykologiset vaikutukset, akateeminen suorituskky sekä ennaltaehkäisy ja interventiot. Akateemiseen suorituskkyyn sisältyy esimerkiksi korkeakouluun sopeutuminen, oppimiskyky, oppimisstrategiat ja opiskelijan hyvinvointi sekä motivaatio. Aineistojen tulosten teemoittelu löytyy kokonaisuudessaan taulukosta 5. Alla on perusteltu teemojen valintaa, jaottelua ja sisältöä sekä sitä, miten teemat eroavat toisistaan.

Ensimmäinen valittu teema oli opintojen keskeyttäminen. Aineistot, jotka kuuluvat tähän teemaan, tarjoavat tietoa siitä, miksi opiskelijat voivat päättää lopettaa opintonsa. Näitä syitä voivat olla taloudelliset vaikeudet, henkilökohtaiset haasteet tai akateemiset ongelmat. Teema erotettiin muista, koska se käsittelee keskeyttämisen välitöntä vaikutusta opintojen etenemiseen ja siihen liittyviä tekijöitä. Toinen teema eli psykologiset vaikutukset tarkastelee opintoihin liittyviä psykologisia tekijöitä, kuten stressiä, ahdistusta ja motivaatiota, ja niiden vaikutuksia opiskelijan hyvinvointiin ja opintoihin. Psykologisten vaikutusten tutkiminen auttaa ymmärtämään, miten henkilökohtaiset ja tunnepuolen tekijät voivat vaikuttaa opiskelijan kykyyn edetä opinnoissaan. Tämä teema eroaa muista keskittymällä opiskelijan mielenterveyteen ja hyvinvointiin, eikä niinkään suoraan akateemiseen suoriutumiseen tai koulun keskeyttämiseen. Akateeminen suorituskky käsittelee opiskelijan kykyä suoriutua akateemisista vaatimuksista. Näitä ovat esimerkiksi sopeutuminen korkeakouluun, oppimisstrategiat ja oppimiskyky. Artikkelit tässä teemassa tarjoavat tietoa siitä, miten erilaiset tekijät vaikuttavat opiskelijan akateemiseen menestykseen ja motivaatioon. Teema on keskiössä opiskelijan oppimisprosessin ja suorituskvyn ymmärtämisessä, ja se eroaa muista teemoista keskittymällä opinnoissa menestymiseen eli akateemiseen suorituskkyyn.

Viimeisessä teemassa eli ennaltaehkäisy ja interventiot -teemassa tarkastellaan toimenpiteitä ja strategioita, jotka voivat ehkäistä opintojen keskeyttämistä ja parantaa opiskelijan akateemista suoriutumista. Kyseinen teema tarjoaa näkökulmia eri interventioiden ja tukiohjelmien vaikutuksista opiskelijoihin. Tämä teema eroaa muista siinä, että se keskittyy käytännön ratkaisuihin ja toimenpiteisiin, jotka voivat parantaa opiskelijoiden opintojen etenemistä ja hyvinvointia. Ennaltaehkäisy ja interventiot -teema sisällytettiin katsaukseen erityisesti sen takia, että sen avulla voidaan pohtia tulevaisuutta ja jatkokehittämistä yhdistämällä se kolmeen muuhun teemaan.

Taulukko 5 Tulosten teemoittelu

Otsikko	Teema	Keskeiset löydökset	Yhteys opintojen etenemiseen
Bullying and cyberbullying: Variables that influence university dropout	Opintojen keskeyttäminen	Kiusaamisen uhreilla suurempi todennäköisyys harkita opintojen keskeyttämistä. Hyvä sosiaalinen tuki vähentää opintojen keskeyttämistä.	Kiusaamisen ja opintojen keskeyttämisen välillä tilastollisesti merkitävä yhteys.
Bernardo, A. B., Tuero, E., Cervero, A., Dobarro, A. & Galve-González, C. Motives for dropping out from higher education—An analysis of bachelor's degree students in Germany	Opintojen keskeyttäminen	Suurimpana syynä opintojen keskeyttämiselle on alan vaativuus ja/tai vähäinen kiinnostavuus. Muita syitä ovat esimerkiksi taloudelliset huolet ja huono akateeminen sopeutuminen.	Sosiaalinen ulkopuolisuus ja akateeminen sopeutumattomuus vaikuttavat opintojen etenemiseen, joka näkyy esimerkiksi huonoina arvosanoina. Kiusaaminen voi olla yksi syy sosiaaliseen ulkopuolisuuteen.
Behr, A., Giese, M., Teguin, H. & Theune, K. Bullying and social anxiety experiences in university learning situations	Psykologiset vaikutukset	Aikaisemmat ja nykyiset kiusaamiskokemukset lisäävät sosiaalista ahdistusta ja korreloivat korkeampiin stressitasoihin.	Sosiaalinen ahdistus ilmenee opintojen etenemisen esteinä; esimerkiksi eristäytyminen, vähempi osallistuminen ja heikompi suoriutuminen. Korkeampi ahdistustaso oppimistilanteissa.
Pörhölä, M., Almonkari, M. & Kunttu, K. Responding to College Students Who Exhibit Adverse Manifestations of Stress and Trauma in the College Classroom.	Psykologiset vaikutukset ja akateeminen suorituskky	Stressi ja trauma heikentävät oppimiskykyä ja osallistumista.	Koulutöiden välttely, opittu avuttomuus ja vähäinen usko omiin kykyihin.
Bohannon, L., Clapsaddle, S. & McCollum, D. Relationship between Cyberbullying, Motivation and Learning Strategies, Academic Performance, and the Ability to Adapt to University	Akateeminen suorituskky	Eri nettikiusaamisen rooleilla (kiusattu, kiusaaja & kiusatut kiusaajat) eroja motivaation, oppimisstrategioiden ja yliopistoon sopeutumisen suhteen.	Kiusatuilla ja kiusatuilla kiusaajilla tilastollisesti merkittäviä eroja oppimisstrategioissa ja sopeutumisessa. Ei merkittäviä eroja akateemisessa suorituskkyssä.
Aparisi, D., Delgado, B., Bo, R. & Martínez-Monteagudo, M. Students' suggestions for eliminating bullying at a university	Ennaltaehkäisy ja interventiot	Yli 60 % vastaajista ei tarjonnut ehdotuksia kiusaamisen käsittelyyn. Voi viitata kiusaamiseen liittyvään avuttomuuden tunteeseen.	Avuttomuuden tunne voi vaikuttaa akateemisen suoriutumiseen ja opintojen etenemiseen.
Meriläinen, M., Puhakka, H. & Sinkkonen, H-M.			

Yksittäisissä artikkeleissa voi olla yhteyksiä eri teemoihin, mutta ne on kuitenkin pyritty rajaamaan niiden sisältöä vastaavan keskeisimmän teeman mukaan. Teemat ovat riittävän erilaisia, mutta on kuitenkin hyvä merkki, että niillä voi olla yhteyksiä. Sen seurauksena aineistoista voi nousta esiin jopa erityisen merkittäviä yhteyksiä. Yksi artikkeleista liitettiin kahteen eri teemaan, koska teemojen välillä oli niin vahva yhteys. Teemoittelu on kuitenkin tehty niin, että jokainen artikkeli palvelee ensisijaisesti omaa teemaansa tuloksien käsittelyssä. Tällä tavoin voidaan varmistaa, että tulokset pysyvät johdonmukaisia ja keskeisimmät sekä tärkeimmät tulokset saadaan selkeästi esille.

6.1 Opintojen keskeyttäminen

Espanjalaisissa yliopistoissa opintojen keskeyttämisen syitä on ruvettu erityisesti tutkimaan sen takia, että keskeyttämisprosentti on jopa 30. Kiusatut opiskelijat tipputtautuvat helpommin kursseilta ja keskeyttävät opintonsa. Tutkimukset osoittavat, että kiusaamisella ja nettikiusaamisella on merkittäviä vaikutuksia korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointiin, akateemiseen suorituskyykyyn ja opintojen keskeyttämiseen. Vaikutukset akateemiseen suorituskyykyyn voivat olla suoria tai epäsuoria. Suoria vaikutuksia voivat olla esimerkiksi heikentynyt keskittyminen ja oppimiskyky, jotka johtavat huonontuneisiin arvosanoihin ja opintosuorituksiin. Epäsuorat vaikutukset taas voivat ilmetä opiskelijan motivaatiossa ja psykologisessa hyvinvoinnissa, kuten lisääntyneenä stressinä ja ahdistuksena, jotka puolestaan vaikuttavat opiskelijan kyykyyn suorittaa opinnot tehokkaasti. (Bernardo, Tuero, Cervero, Dobarro & Galve-González 2020, 61–62, 66.)

Behrin, Giesen, Tegumin, & Theunen (2020) tutkimus korosti, että opintojen keskeyttäminen on usein monitekijäinen prosessi, johon kiusaaminen voi olla yksi vaikuttava tekijä. Tärkeimpinä kiusaamiseen liittyvinä ilmiöinä sosiaalinen ulkopuolisuus ja huono akateeminen sopeutuminen voivat johtaa siihen, että opiskelija harkitsee opintojen keskeyttämistä. Tutkimus ei kuitenkaan ottanut kiusaamisen vaikutuksia opintoihin kovin laajasti huomioon, vaan korosti enemmän koulun ulkopuolisia tekijöitä, kuten taloutta ja perhettä. Tutkimuksen mukaan syyt koulun keskeytymiselle ovat moninaisia, ja lopullinen ratkaisu olla suorittamatta koulua loppuun asti on yleensä useamman tekijän summa, kuten taloudellisten ongelmien ja opintojen liiallisen haastavuuden. (Behr ym. 2020, 2–3, 11.)

Korkeakouluuyhteisön sekä lähipiirin tuki ja tehokkaat interventiot ovat tärkeitä kiusaamisen negatiivisten vaikutusten vähentämiseksi. Yliopistossa tapahtuvan perinteisen kiusaamisen ja netikiusaamisen kohteena on 18 % opiskelijoista. Luvun suuruuden arvioidaan johtuvan käytöksen vakiintumisesta jo edellisillä oppiasteilla tai yliopistojen interventioiden vähydestä. Sosiaalisen tuen järjestäminen kiusaamisen uhreille, joilla ei välttämättä ole turvallista lähipiiriä tai korkeakouluun sopeutuminen on ollut hankalaa, voi parantaa opiskelijoiden hyvinvointia ja akateemista suoriutumista. Opettajan tuki on yhtä tärkeää kuin toisilta opiskelijoilta saatava tuki ja heiltä saatu tuki toimii kiusaamiselta suojaavana tekijänä. (Bernardo ym. 2020, 64, 66–67.)

6.2 Psykologiset vaikutukset

Pörhölän, Almonkarin & Kuntun (2019, 723) tutkimus suomalaisten yliopistojen opiskelijoiden kiusaamiskokemuksista osoittaa, että opiskelijat, joita kiusataan tai joilla on aikaisempia kiusaamiskokemuksia, voivat kärsiä sosiaalisesta ahdistuksesta. Tämä voi estää heitä osallistumasta täysipainoisesti oppimistilanteisiin, kuten seminaareihin ja ohjaukseen. Tämä voi johtaa heikompaan akateemiseen suoriutumiseen ja vähentää motivaatiota. Aineistot, kuten Bohannonin, Clapsaddlen & McCollumin (2019), osoittavat, että mielenterveyteen ja stressinhallintaan keskittyvät ohjelmat voivat olla merkittävässä roolissa opiskelijoiden hyvinvoinnin parantamisessa. Tällaiset interventiot voivat auttaa lievittämään kiusaamisen aiheuttamia psykologisia rasitteita ja edistää opiskelijoiden akateemista menestystä.

Ohjelmat, jotka keskittyvät stressinhallintaan ja mielenterveyden tukemiseen, voivat vähentää koulun välttelyä ja parantaa opiskelijan osallistumista oppimistilanteisiin. Sosiaalista jännittämistä tai ahdistusta kokevat opiskelijat voivat olla erityisen tuen tarpeessa. Masennus, ahdistuneisuushäiriöt ja traumakokemukset opiskelijoilla ovat lisääntyneet viimeisinä vuosikymmeninä koko maailmassa (Bohannon ym. 2019). Jännitykselle ja ahdistukselle on yleensä taustasyitä, jotka voivat johtua myös kouluympäristön turvattomuudesta. Tällöin psykologiset tekijät voivat estää opiskelijoita osallistumasta fyysisiin oppimis- ja ohjaustilanteisiin, mikä lisää riskiä opintojen viivästymiseen (Pörhölä ym. 2019).

6.3 Akateeminen suorituskyky

Aparisin, Delgadon, Bon & Martínez-Monteağudon (2021) tutkimus puolestaan toi esiin, että netti-kiusaamisella ei havaittu suoria vaikutuksia akateemiseen suorituskykyyn, joka on ristiriidassa aikaisempien saman aiheen tutkimusten kanssa. Perinteisen kiusaamisen on todettu varmuudella vaikuttavan akateemisen suorituskykyyn. Kiusaaminen kuitenkin heikensi oppimisstrategioita ja yliopistoon sopeutumista, mikä voi epäsuorasti vaikuttaa opintojen etenemiseen ja akateemiseen suorituskykyyn. Hyvät sopeutumistaidot omaavat opiskelijat myös joutuvat vähemmissä määrin kiusaamisen kohteeksi tai ovat kiusaajien rooleissa.

Kiusaamiskokemukset heikentävät oppimiskykyä, sopeutumista ja motivaatiota heikentäen akateemista suoriutumista, mikä voi yhtenä tekijänä johtaa opiskelujen viivästymiseen tai keskeyttämiseen (Aparisi ym. 2021). Bohannonin ym. (2019) artikkeleissa mainitut stressinhallintaan perustuvat interventiot, voivat edistää opiskelijoiden akateemista suorituskykyä. Näiden interventioiden avulla opiskelijat voivat oppia hallitsemaan stressiä ja ahdistusta, jotka usein liittyvät kiusaamiskokemuksiin. Tämä voi parantaa heidän kykyään keskittyä opintoihinsa ja siten edistää akateemista suoriutumista. Aparisin ym. (2021) artikkelissa mainitaan korkeakouluun sopeutumista parantavien ohjelmien kehittäminen kiusaamisen ehkäisyssä.

6.4 Ennaltaehkäisy ja interventiot

Korkeakouluissa voitaisiin tukea stressinhallintaa ja ennaltaehkäistä kiusaamista tarjoamalla resursseja ja tukipalveluja suuremmissa määrin. Suurin osa opiskelijoista, jotka vastasivat kyselyyn kiusaamisen kitkemisestä, olivat enemmän kiusaajien tukemisen kuin rankaisemisen kannalla (Meriläinen, Puhakka & Sinkkonen 2014, 7). Korkeakoulujen tulisi siis tarjota resursseja stressinhallintaan, sosiaalisen jännityksen lievittämiseen ja psykologisen tuen saamiseen. Yli 60 % vastaajista ei osannut tarjota ehdotuksia kiusaamisen käsittelystä, mikä voi viitata kiusaamiseen liittyvään avuttomuuden tunteeseen (Meriläinen ym. 2014). Avuttomuuden tunne voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että puuttumisella ei ajatella olevan vaikutusta tilanteeseen tai että asian tuominen esille pahentaa kiusaamista.

Opiskelijoiden hyvinvointia edistävät ohjelmat ja interventiot, kuten mindfulness-harjoitukset, vertaistukiryhmät ja mielenterveyspalvelut, voisivat olla hyödyllisiä. Näiden ohjelmien tarkoituksena on

auttaa opiskelijoita kehittämään yksilöllisiä selviytymisstrategioita ja parantamaan heidän kykyään käsitellä stressiä ja ahdistusta. Opiskelijoiden omista ehdotuksissa esille nousi kiusaamisen kitkemiseksi avoin ilmapiiri, puolueeton yhdyshenkilö tilanteen ratkaisemiseksi ja paremmat tiedonvälityskanavat (Meriläinen ym. 2014). Kokonaisuudessaan korkeakoulut voivat merkittävästi vaikuttaa opiskelijoiden hyvinvointiin ja akateemiseen suoriutumiskykyyn luomalla turvallisen ja tukevan oppimisympäristön. Tällainen ympäristö sisältää esimerkiksi avoimen keskusteluympäristön sekä hyvinvointiin panostavia ohjelmia ja opintosisältöjä.

6.5 Yhteenveto

Yhteenvetona, tutkimukset korostavat, että kiusaaminen vaikuttaa negatiivisesti opiskelijoiden hyvinvointiin, akateemiseen suoriutumiskykyyn ja voi johtaa opintojen keskeyttämiseen. Psykologinen tuki ja tehokkaat interventiot ovat keskeisiä ongelmien ratkaisemiseksi ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Korkeakoulujen tulisi tarkastella ja mahdollisesti mukauttaa opetuskäytäntöjään ja ympäristöään ottaakseen paremmin huomioon opiskelijoiden erilaiset tarpeet ja haasteet, erityisesti niitä, jotka liittyvät kiusaamiseen ja sen seurauksiin esimerkiksi ahdistus ja välttelykäyttäytymisen.

Tulokset korostavat myös tarvetta opiskelijakeskeisiin lähestymistapoihin kiusaamisen ehkäisemiseksi ja käsittelemiseksi. Sekä Behr ym. (2020) että Aparisi ym. (2021) käsittelevät kiusaamisen vaikutuksia opintojen keskeyttämiseen. Vaikka nämä tutkimukset tarjoavat täydentäviä näkökulmia, niiden sisällöt saattavat tuntua päällekkäisiltä, koska molemmat mainitsevat, että kiusaaminen voi vaikuttaa opintojen keskeyttämiseen. Pörhölän ym. (2019) ja Bohannonin ym. (2019) artikkelit käsittelevät molemmat kiusaamisen aiheuttamia psykologisia rasitteita ja niiden vaikutuksia akateemiseen suoriutumiseen. Aparisi ym. (2021) mainitsee, että nettikiusaamisella ei havaittu suorilla vaikutuksia akateemiseen suoriutumiskykyyn, mutta se heikensi oppimisstrategioita ja sopeutumista, mikä voi vaikuttaa epäsuorasti opintojen etenemiseen. Tämä on ristiriidassa joidenkin muiden tutkimusten kanssa, joissa viitataan kiusaamisen suoriin vaikutuksiin akateemiseen suoriutumiskykyyn. Näitä tutkimuksia ovat esimerkiksi Martínez-Martínezin ym. (2020), Okumun ym. (2020) ja Wrightin (2018). Bohannon ym. (2019) mainitsee mielenterveyteen ja stressinhallintaan keskittyvien ohjelmien merkityksen opiskelijoiden hyvinvoinnin parantamisessa. Tämä on samaa linjaa Pörhölän ym. (2019) tutkimuksen kanssa.

7 POHDINTA

7.1 Johtopäätökset ja jatkotutkimus

Kiusaaminen aiheena on jatkuvasti ajankohtainen. Johtopäätöksinä esitän, että kiusaaminen on keskeinen tekijä opintojen keskeyttämisessä, ja sen vaikutukset ulottuvat hyvinvointiin ja akateemiseen suoriutumiseen. Opintojen keskeyttäminen johtuu monista syistä, ja kiusaaminen on vain yksi niistä, mutta sen merkitys on huomattava. Lisäksi korkeakoulu yhteisön ja lähipiirin tuki on ratkaisevaa kiusaamisen haitallisten vaikutusten lievittämisessä. Kiusaaminen voi aiheuttaa psykologisia ongelmia, kuten sosiaalista ahdistusta, mikä estää opiskelijoita osallistumasta oppimistilanteisiin. Akateeminen suorituskyky heikkenee usein kiusaamisen vuoksi, vaikka sen vaikutukset voivat olla myös epäsuoria, esimerkiksi huonon korkeakouluun sopeutumisen seurauksena.

Korkeakoulujen tulisi kehittää resursseja ja ohjelmia, jotka tukevat opiskelijoiden mielenterveyttä ja stressinhallintaa. Opiskelijakeskeiset ja tukemiseen keskittyvät lähestymistavat ovat välttämättömiä kiusaamisen ehkäisemisessä ja käsittelyssä, jotta opiskelijoiden tarpeet voidaan huomioida tehokkaasti. Kiusaaminen on yksi monista pienemmistä osatekijöistä, jotka haittaavat koulutuksen etenemistä ja tutkinnon loppuun suorittamista. Kuitenkin se on myös yksi tärkeimpiä tekijöitä, joihin voidaan yhteisönä vaikuttaa, kuten voidaan huomata esimerkiksi nykyisten interventio-ohjelmien tutkimuksista ja niissä olevan vertaiskäsittelyn painotuksesta (ks. luku 6.4). Poikkeavaa katsauksessa verrattuna aiempiin tutkimuksiin oli kiusaamisen yhdistäminen korkeakouluopiskelijoiden opintojen etenemiseen, koska aikaisemmat tutkimukset painottuvat paljon peruskoulutasolla tapahtuvaan kiusaamiseen ja kiusaamisen terveysvaikutuksiin (Rigby 2003, 584; Rainivaara & Karhunen 2006, 32). Katsauksessa nousi esille myös se, että kiusaaminen voi edelleen vaikuttaa opiskelijoihin korkeakouluvuosina, vaikka kiusaaminen olisi tapahtunut jo paljon aikaisemmin. Sekä Pörhölä ym. (2019) ja Bernardon ym. (2020) tutkimuksissa nousi esille, että kiusaaminen voi tulla korkeakouluihin jo aikaisemmilta kouluasteilta ja jopa jatkaa vaikutuksiaan, vaikka kiusaamista ei kokisi enää korkeakoulussa. Tämä voi luoda positiivista tulevaisuudenkuvaa siinä mielessä, että esimerkiksi varhaiskasvatuksessa käytettävä pisarapuuttuminen (ks. luku 2.2.) voi pitkällä ai-

kaväilillä ennaltaehkäistä kiusaamista myös korkeakouluissa ja muilla oppiasteilla, kun kiusaamisenvastaiset asenteet on luotu jo varhaislapsuudessa. Se ei kuitenkaan ratkaise tämänhetkistä kiusaamisongelmaa korkeakouluissa.

Erityisen poikkeavaa aikaisempiin tutkimuksiin verrattuna Aparisin ym. (2021) tutkimus kyseenalaistaa yleisesti hyväksytyt käsitykset siitä, että nettikiusaaminen automaattisesti johtaisi huonompaan akateemiseen suoriutumiseen ja korostaa, että muut tekijät, kuten persoonallisuus, sopeutumiskyky ja oppimisstrategiat voivat olla merkittävämpiä selittäjiä. Kirjallisuuskatsauksen perusteella voidaan havaita, että kiusaaminen korkeakouluissa ei ainoastaan vaikuta suoraan opintojen etenemiseen, vaan se voi myös heikentää opiskelijan itsevarmuutta ja itsetuntoa, mikä puolestaan saattaa johtaa akateemiseen alisuoriutumiseen. Tähän löytyi viittauksia jo aikaisemmista tutkimuksista (ks. luku 3).

Kiusatut opiskelijat voivat kokea lisääntyneitä stressiä ja ahdistusta, jotka voivat vaikeuttaa keskittymistä ja oppimista. Kiusaamisen uhriksi joutuneet opiskelijat saattavat vetäytyä sosiaalisista tilanteista, mikä voi heikentää heidän mahdollisuuksiaan verkostoitua ja saada tukea kouluyhteisöltä. Tämä sosiaalisen tuen puute voi entisestään pahentaa opintojen etenemisen ongelmia. Aiemmissä tutkimuksissa opiskelijat kertoivat opintojen hidastumisesta, keskeyttämisestä ja opiskelupaikan vaihtamisesta. Opiskelijat olivat kertoneet myös arvosanojensa huonontumisesta kiusaamisen seurauksena. (Lappalainen ym. 2011, 74–75.) Ahdistus ja välttelykäyttäytyminen suhteessa koulunkäyntiin ja oppimistilanteisiin nousi vahvasti esille psykologisten vaikutusten teemassa, niin Pörhölän ym. (2019) kuin Bohannonin ym. (2019) artikkeleissa. Tätä ilmiötä tukevat aikaisemmat tutkimukset ja se näkyy esimerkiksi Rigbyn (2003) luettelemissa kiusaamisen negatiivisissa terveystaikutuksissa. Huono sosiaalinen sopeutuminen sisältää yleensä vastenmielisyyden tunteita sosiaalista ympäristöä kohtaan, tässä tapauksessa koulua ja oppimistilanteita sekä korkea ahdistus kertoo kiusatun psyykkisestä kärsimyksestä. (Rigby 2003, 584.)

Sosiaalialan kompetensseissa korostetaan ongelmien ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista (SOAMK 2023, 2). Ennaltaehkäisy voisi sisältää kiusaamisen vastaisen politiikan vahvistamista, henkilökunnan kouluttamisen kiusaamisen tunnistamiseen ja käsittelyyn sekä opiskelijoiden tietoisuuden lisäämistä kiusaamiseen puuttumisesta, sen vaikutuksista ja avun hakemisen tärkeydestä. Tällainen toimenpide voisi olla esimerkiksi paljon tutkitun KiVa Koulu -ohjelman jatkokehittäminen kohdistettuna aikuisille, sillä tutkimusten mukaan ikääntyessään ihmiset eivät ole

enää yhtä vastaanottavaisia ohjaukselle (Kärnä ym. 2013, 547). Samasta syystä korkeakouluissa voitaisiin harkita sivistämistä siitä, mitä aikuisten välinen kiusaaminen voi olla, koska se on joskus niin hienovaraista ja hyvin piilotettua vuorovaikutuksessa (Rainivaara & Karhunen 2006, 32–33; Kärnä ym. 2013, 547). Kokonaan uusien interventio-ohjelmien kehittäminen ja seuranta vie kuitenkin paljon resursseja ja vaatii aktiivista osallistumista. Kiusaamiskulttuurin muuttaminen voidaan aloittaa pienin askelin, esimerkiksi selkeillä, julkisilla ilmaisuilla siitä, että korkeakoulussa ei sallita kiusaamista missään sen muodoissa. Esimerkiksi yksinkertaiset esitteet kouluyhteisöissä, jotka selittävät kiusaamisen rooleja, merkkejä ja seurauksia sekä ohjaavat avun ja tuen piiriin toisivat kiusaamisenvastaisuutta esille ja aiheelle näkyvyyttä sekä luvan puhua siitä.

Sosiaalialalla tärkeää on innovatiivinen kehittäminen, joten korkeakouluihin voitaisiin tuoda esimerkiksi työpajoja, joissa opiskelijat, opettajat ja sosiaalialan ammattilaiset yhdessä kehittävät uusia ratkaisuja korkeakoulukiusaamisen ehkäisemiseksi. Työpajat voisivat hyödyntää erilaisia luovia menetelmiä, kuten design thinking -työskentelyä, jossa yhdistetään käyttäjälähtöinen empaattinen ajattelu ja innovatiivinen ongelmanratkaisu. Tämä voisi tuottaa konkreettisia kehittämideoita, jotka perustuvat osallistujien kokemuksiin ja tutkimustietoon sekä lisäksi yhteisöllisyyttä. Design Thinking on laajalti käytössä monilla muilla aloilla, erityisesti tuotekehityksessä, palvelumuotoilussa ja liiketoiminnan kehittämisessä. Sen keskeinen ajatus on, että parhaat ratkaisut syntyvät, kun otetaan huomioon käyttäjien tarpeet, kokeillaan erilaisia ideoita ja kehitetään jatkuvasti parannuksia. (Brown 2009, luku 1.) Myös mentorointi nousee paljon esille tutkituissa interventioissa (ks. luku 6.4) korkeakoulukiusaamisen käsittelyyn voitaisiin soveltaa esimerkiksi käänteisen mentoroinnin periaatteita, joissa uudet opiskelijat mentorina tarjoavat näkökulmia ja ratkaisuja vanhemmille opiskelijoille tai henkilökunnalle. Tämä voisi auttaa purkamaan perinteisiä valtarakenteita ja luoda uudenlaista dialogia yhteisön sisällä. Samalla se edistäisi tasa-arvoa ja toisi esiin opiskelijoiden äänen johtamisen ja päätöksenteon prosesseissa.

Tutkimusten mukaan opettajien pätevyys kiusaamisen suhteen on yhteydessä kiusaamisen tasoon eli toisin sanoen opettajan tekemillä interventioilla voi olla merkittävä vaikutus (De Luca ym. 2019, 5). Helppo käytännössä toteutettava tapa rikkoa esimerkiksi klikkiytymistä eli ryhmittymiä, voisi olla se, että opettaja vaihtaa säännöllisesti ryhmiä ja projektiryhmiä, jolloin opiskelijat saavat mahdollisuuden työskennellä eri henkilöiden kanssa. (JÄLKI Työryhmä 2022, 5.) Kehittämishankkeena voisi jopa olla opettajille ja opiskelijoille suunnattuja itsearviointimittareita siitä, miten hyvin ymmärtää oman käytöksensä vaikutukset kiusaamisen suhteen, miten hyvin ymmärtää kiusaamisen ilmiön ja miten on itse osallisena. Tutkimuksissa on havaittu, että aikuisten sosiaaliset taidot ja

ymmärrys kiusaamisesta eivät olekaan itsestäänselvyyksiä, ei edes sivistyneinä pidetyissä akateemisissa ympäristöissä (Tight 2023, 123).

Jatkotutkimusaiheena voisi olla akateemisen sopeutumisen ja korkeakoulussa tapahtuvan kiusaamisen yhteys. Kirjallisuuskatsauksen perusteella vaikuttaa siltä, että kiusaamisen kohteeksi joutuvat opiskelijat eivät sopeudu yhtä hyvin korkeakouluun esimerkiksi persoonallisten piirteidensä tai oppimisstrategioidensa takia. Myös kiusaamisen kohteena oleminen vaikuttaa hankaloittavan akateemista sopeutumista ja kiusaamisen tuloksena kiusatut henkilöt yrittävät muuttaa itseään sopeutuakseen osaksi yhteisöä. Tietyntyylinen sopeutuminen uusissa ympäristöissä on yleensä tarpeen, mutta yksilön rajoittaessa omaa persoonaansa, asiantuntijuuttaan ja itsensä toteuttamista, voidaan menettää tärkeitä tietoja ja taitoja, joista esimerkiksi korkeakouluyhteisö tai tuleva työyhteisö voisivat hyötyä.

Erityisesti ammattikorkeakoulun tehtävänä on valmistaa opiskelijoita työelämään. Toisaalta kiusaaminen voi myös vaikuttaa siihen, että kiusattu ei koskaan edes valmistu korkeakoulusta. Katsauksen perusteella kiusaaminen voi siirtyä oppiasteelta toiselle, joten voidaan todennäköisesti olettaa, että se siirtyy myös korkeakoulusta työelämään, jos kiusaamiseen ei puututa. Kiusaaminen saattaa tulla osaksi työpaikkakulttuuria, mikä johtaa konfliktien ja epäasiallisen käytöksen yleistymiseen työpaikoilla. Kiusaaminen voi vaikuttaa työpaikan ilmapiiriin, vähentää työn tuottavuutta ja voi lisätä henkilöstön vaihtuvuutta. Kiusaaminen aiheuttaa mielenterveysongelmia, syrjäytymistä ja eriarvoisuutta. Kiusatut, jotka eivät sopeutuneet kouluun, voivat kokea vaikeuksia sopeutua työelämään. Korkeakoulussa kiusatut välttelevät usein koulua, suoriutuvat huonommin ja voivat huonommin ja se huonontaa heidän valmiuksiaan työelämään, jossa kiusaaminen voi jopa jatkua. Toisaalta kokemusasiantuntijuus voi olla myös voimavara erityisesti sosiaalialalla. Tulevaisuuden tutkimuksissa olisi tärkeää keskittyä myös siihen, miten korkeakoulut voivat ennakoivasti puuttua kiusaamiseen ja tarjota tehokkaita ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Käytännön muutokset vaativat kattavampaa tutkimusta ja resurssien uudelleenjärjestämistä.

Mielestäni opinnäytetyöni merkittävyys perustuu sen ajankohtaisuuteen ja yhteiskunnallisuuteen. Toivon, että tutkimuksen tulokset voivat auttaa kehittämään tehokkaampia toimintamalleja kiusaamisen ehkäisyyn ja siihen puuttumiseen tai herättää jonkun mielenkiinnon tutkia aihetta lisää ja eri näkökulmasta. Mielestäni opinnäytetyöni auttaa jakamaan korkeakouluille ja sosiaalialalle merkittävää tietoa, koska aihetta on tutkittu aiemmin niukasti ja yksipuolisesti, etenkin korkeakoulu-

tasolla. Työssäni hyödynnetyt ajantasaiset ja vertaisarvioidut lähteet tuovat tutkimukselle tieteellistä arvoa ja luotettavuutta, mikä vahvistaa sen vaikutuksia sekä akateemisessa maailmassa että käytännön tasolla. Kiusaamisen laajemmat vaikutukset eivät kohdistu vain kouluihin ja yksilöihin, vaan myös työelämään ja yhteiskuntaan: kiusatuilla on usein heikommat työelämävalmiudet. Toivon, että korkeakoulukiusaaminen siirtyy yksilön ongelmasta koko yhteisön vastuulle, jossa jokainen ymmärtää roolinsa kiusaamisen ehkäisemisessä. Yhteisöllinen sitoutuminen luo turvallisen ympäristön, jossa hyvinvointi on kaikkien yhteinen asia.

7.2 Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen luotettavuus ja rajoitteet

Opinnäytetyön lähtökohtia ovat esimerkiksi hyvä tieteellinen käytäntö, tekijänoikeuslain noudattaminen ja plagioinnin välttäminen (Oulun yliopiston kirjasto 2024). Hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtina ovat: luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (TENK 2024). Sosiaalialalla sosiaalialan arvot ja ammattieettiset ohjeet velvoittavat eettisyyteen (SOAMK 2023, 1–3). Lisäksi minua ohjasi niihin liittyvä lainsäädäntö. Nämä olivat lähtökohtana sekä opinnäytetyön aiheen valinnalle ja eettisen opinnäytetyön toteuttamiselle. Opinnäytetyön tekijänä sitouduin noudattamaan näitä ohjeistuksia. Ammattietiikka on kuitenkin lainsäädäntöä laajempi käsite ja ohjaa koko ammatillista toimintaa. (Talentia 2022.) Vaikka ammattieettiset ohjeet koskevat lähinnä työelämää, ovat ne mielestäni periaatteiltaan sovellettavissa myös koulumaailmaan.

Tutkimuksen tulokset on pyritty raportoimaan rehellisesti ja niihin on annettu asianmukaiset tekstiviitteet välttäen plagiointia. Opinnäytetyö tarkastettiin useampia kertoja Turnitin-ohjelmiston avulla. Tuloksena oleva raportti näytti mahdolliset plagioinnin tai lähteiden käytön ongelmat ja ne korjattiin. Tutkimusvaiheet on pyritty dokumentoimaan huolellisesti opinnäytetyössä ja muistiinpanoissa, joka lisää kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta. Opinnäytetyössä on pyritty objektiivisuuteen ja ennakkoluulottomuuteen. Opinnäytetyössä pyrittiin hakemaan monipuolisesti lähteitä ja etsittiin aiheeseen liittyviä keskeisiä, luotettavia aineistoja ja tutkijoita. Opinnäytetyössä yhdisteltiin sekä ilmiön kannalta keskeisiä asiantuntijoita sekä vähemmän tunnettuja, mutta asiantuntevia tekijöitä ja lähteitä.

Tämän opinnäytetyön haasteena on kiusaamisen ilmiön laajuus. Yhden tekijän tekemässä opinnäytetyössä on rajalliset resurssit hakea ja tutkia laajasti aineistoa. Aineiston määrää oli karsittava paljon, jotta yhden tekijän oli mahdollista käydä ne kattavasti läpi ja aikarajojen sisällä.

Jos aineistoja olisi ollut liikaa, olisi katsauksen laatu kärsinyt huomattavasti. Olisi kuitenkin ollut hienoa, jos katsaus olisi voinut olla laajempi, mutta se ei ollut kovin realistista omien voimavarojen ja aikataulun puitteissa. Valitut aineistot olivat kuitenkin monipuolisia ja lähestyivät aihetta eri näkökulmista. Ennaltaehkäisyn ja interventoiden teemassa olisi voinut olla tarpeen sisällyttää enemmän kuin yksi tutkimus, sillä yhdestä aineistosta saadut johtopäätökset eivät välttämättä ole kovin yleistettävissä. Kaikki kirjallisuuskatsauksessa käytetyt lähteet olivat vertaisarvioituja. Käytetyt aineistot olivat viimeisen 10 vuoden sisällä julkaistuja, jotta ne olivat mahdollisimman ajantasaisia. Myös tietoperustassa ja muissa opinnäytetyön osiossa pyrin käyttämään mahdollisimman ajantasaisia aineistoja. Tietoperustassa on muutamia vanhempia lähteitä, mutta niiden käyttö oli välttämätöntä kattavan kuvan antamiseksi siitä, mihin esimerkiksi nykyiset kiusaamisen tulkinnat perustuvat.

7.3 Sosiaaliala ja oppimisprosessi

Aihevalinta perustui siihen, että oman kokemukseni mukaan korkeakoulussa omien opintojeni aikana ei mainittu kiusaamista kertaakaan ja alkuperäinen kiinnostus aiheeseen olikin kysymys: Paljonko korkeakouluissa kiusataan? Kyseisestä aiheesta oli kuitenkin jo tehty melko kattavia tutkimuksia, joten kuvaileva kirjallisuuskatsaus tuntui järkevältä lähestymistavalta aiheeseen. Mielestäni kuitenkin koulukohtaiset kartoituskyselyt kiusaamisen määrästä voisivat olla tarpeen ja kohtuullisen helppoja toteuttaa. Opinnäytetyötä tehdessä tuli käsitellä sosiaalialan eettisiä periaatteita käytännössä ja oppia soveltamaan niitä suhteissa kiusaamiseen. Kiusaamiseen puuttuminen ja kiusaamisen käsittely on laajalti eri ammattialojen vastuulla. Sosiaalialan ammattilaiset ovat mielestäni keskiössä kiusaamisen käsittelyssä, niin yksittäisissä kiusaamistilanteissa kuin yhteiskunnallisen keskustelun tasolla. Myös koulutus- ja terveydenhuoltoammattilaiset sekä järjestöt ovat tärkeässä asemassa, kun pyritään estämään kiusaamista ja tarjoamaan tarvittavaa tukea. Kiusaaminen koskettaa kaikkia ja olisikin hienoa todistaa monialaista yhteistyötä kiusaamiseen puuttumisessa ja ennaltaehkäisyssä näkyvämpänä osana myös aikuisten välisissä kiusaamistilanteissa. Kiusaamisen ilmiöstä oppimani laaja tietoperusta voi auttaa myös työelämän konfliktien selvittelyssä.

Opinnäytetyön avulla opin kiusaamisen vaikutuksista opiskelijoiden hyvinvointiin ja opintojen etenemiseen sekä jakamaan kyseistä tietoa. Opin ymmärtämään varhaisen tuen ja ennaltaehkäisyn menetelmiä, sekä ymmärsin psykososiaalisen tuen merkityksen kiusaamistilanteissa. Tämä lisäsi

ymmärrystä asiakaslähtöisten tukiprosessien suunnittelua ja toteuttamista korkeakoulukiusaamisen käsittelyssä. Koulujen hyvinvointipalvelut ja opiskelijoita turvaava lainsäädäntö ja ohjeistukset voivat tukea kiusattuja opiskelijoita ja edistää heidän oikeuksiaan. Opinnäytetyössä opin, miten yhteiskunnalliset ilmiöt ja asenteet voivat vaikuttaa opiskelijoiden opiskelukykyyn ja hyvinvointiin. Tutkimuslähtöisten kiusaamisen vastaisten toimenpiteiden kehittäminen nousi vahvasti esille tässä opinnäytetyössä. Tutkimuslähtöisyys lisää toimenpiteiden vaikuttavuutta ja tekee niistä konkreettisia. Yhteistyö ja verkostot voivat toimia tehokkaasti kiusaamisen ehkäisyssä ja opiskelijoiden tukemisessa. (SOAMK 2023, 1–3.)

Opin, että kiusaaminen on iso riski ihmisoikeuksien ja tasa-arvon toteutumiselle myös korkeakouluissa. Sosiaalialan ammattilaisina on tärkeää ymmärtää, miten kiusaaminen vaarantaa yksilön oikeudenmukaisen kohtelun ja miten siihen voidaan puuttua eettisesti kestäväällä tavalla. Kiusaaminen vaikuttaa merkittävästi yksilön hyvinvointiin ja toimintakykyyn ja se voi johtaa koulu maailmassa eristäytymiseen ja heikentyneeseen osallisuuteen. Kiusaamisen käsittely vaatii tehokasta vuorovaikutusta sekä uhrin että kiusaajan kanssa. Sosiaalialan ammattilaisten tulee olla kykeneviä luomaan luottamuksellisia suhteita ja edistämään dialogia kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kaikissa ympäristöissä. Kiusaamisen vaikutukset opintoihin vaativat ajattelua ja kykyä kehittää innovatiivisia, tutkimukseen perustuvia interventioita, jotka tukevat opiskelijoiden akateemista suoriutumista ja hyvinvointia. (SOAMK 2023, 1–3.)

Vaikka aiheena oli korkeakoulut, mielestäni voin hyödyntää oppimiani asioita myös työelämässä. Opinnäytetyön tekeminen oli iso oppimisprosessi. Opin tutustumaan syvällisesti ja tieteellisesti valitsemaani aihealueeseen ja se mielestäni lisäsi asiantuntijuuttani sosiaalialan tulevana ammattilaisena, sillä esimerkiksi tutkimus- ja kehittämisosaaminen ovat hyvin keskeistä sosiaalialalla. Opin paljon erilaisista tutkimusmenetelmistä ja pääsin itsenäisesti analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia aineistoja. Opinnäytetyön tiedonhaku oli vaiheittain raskasta, koska mahdollisia lähteitä ja lopullisessa versiossa käytettyjä lähteitä oli niin paljon, mutta jatkuva tiedon lisääntyminen oli mielestäni hyvin palkitsevaa. Opinnäytetyössä täytyi myös keskittyä erityisesti perustelevaan omaa toimintaa ja tarkastelemaan sitä.

Eriyisen paljon koin oppivani, kun sain ohjaajilta kattavaa palautetta, jota sain hyödynnettyä opinnäytetyössä ja omassa oppimisessäni. Palautteen saannin jälkeen opinnäytetyön näki aina uudesta näkökulmasta ja sitä pystyi parantelemaan. Kesäaikaan opinnäytetyötä tehdessäni palautetta ja ohjausta ei ollut mahdollista saada, mutta siihen varauduttiin laajemmalla suunnitelmalla

suunnitteluvaiheessa ja sain ohjausta heti syyslukukauden alkaessa. Lisäksi löysin tiedonhaulla vastauksia, jos jokin asia opinnäytetyön teossa askarrutti minua. Opin myös paljon eri opinnäytetyön versioiden välissä, kun sain aikaa tarkastella omaa tekstiäni ja ymmärsin millaisia tietoja, perusteluja ja esimerkkejä tekstistä puuttui. Koin, että jokaisen vaiheen jälkeen sain parantua opinnäytetyötä. Sain lisää taitoja projektin suunnitteluun ja hallintaan. Koen kirjoitustaitojeni parantuneen erityisesti sen avulla, että kaikki täytyi perustella luotettavin lähdeviittein. Kirjoittaessa täytyi erityisesti keskittyä siihen, että asioita perustelee ja selittää auki, koska kirjoitustyylini oli esimerkiksi ensimmäisessä opinnäytetyön versiossa todella tiivistettyä. Kaikista haastavinta opinnäytetyössä on mielestäni tulosten ja johtopäätösten erottelu, sekä niiden riittävän kattava pohdinta. Opinnäytetyön toteuttaminen yksin antoi paljon vastuuta, ja mielestäni hallitsin hyvin projektia, sen suunnittelemista, toteuttamista ja aikataulutusta.

LÄHTEET

*Tähdellä * merkitty on kirjallisuuskatsauksen aineistoa*

Ammattikorkeakoululaki 932/2014. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932#L6P32>. Luettu: 1.7.2024.

*Aparisi, D., Delgado, B., Bo, R. & Martínez-Monteaudo, M. 2021. Relationship between Cyberbullying, Motivation and Learning Strategies, Academic Performance, and the Ability to Adapt to University. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 18, 1–12. Luettavissa: <https://www.mdpi.com/1660-4601/18/20/10646>. Luettu: 31.5.2024.

* Behr, A., Giese, M., Tegum, H. & Theune, K. 2021. Motives for dropping out from higher education—An analysis of bachelor's degree students in Germany. *European Journal of Education* 56 (2), 1.18. Luettavissa: <https://doi.org/10.1111/ejed.12433>. Luettu: 1.6.2024.

* Bernardo, A. B., Tuero, E., Cervero, A., Dobarro, A. & Galve-González, C.2020. Bullying and Cyberbullying: Variables That Influence University Dropout. *Media Education Research Journal* 28 (64), 61–69. Luettavissa: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1257012>. Luettu: 1.6.2024.

Bildjuschkin, K., Ewalds, H., Hietamäki, J., Kettunen, H., Koivula, T., Mäkelä, J., Nipuli, S., October, M., Peltonen, J. & Siukola, R. 2020. Väkivaltakäsitteiden sanasto. Työpaperi 1/2020. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-211-6>. Luettu: 2.8.2024.

Blomqvist, K., Saarento-Zaprudin, S. & Salmivalli, C. 2020. Telling adults about one's plight as a victim of bullying: Student- and context-related factors predicting disclosure. *Scandinavian Journal of Psychology* 61, 151–159. Luettavissa: <https://doi.org/10.1111/sjop.12521>. Luettu: 11.9.2024.

* Bohannon, L., Clapsaddle, S. & McCollum, D. 2019. Responding to College Students Who Exhibit Adverse Manifestations of Stress and Trauma in the College Classroom. *FIRE: Forum for International Research in Education* 5 (2), 66–78. Luettavissa: <https://doi.org/10.32865/fire201952164>. Luettu: 27.5.2024.

Brown, T. 2009. Change by Design: How Design Thinking Creates New Alternatives for Business and Society. 1. painos. Harper Business. New York.

Craig, W. M., Pepler, D. J., Murphy, A. & McCuaig-Edge, H. 2010. What works in Bullying Prevention? Teoksessa Vernberg, E. M. & Biggs, B. K. (toim.). Preventing and Treating Bullying and Victimization, s. 215–239. Oxford University Press. New York.

Cottrell, S. 2024. The Study Skills Handbook. 6. uudistettu painos. Bloomsbury Publishing. London.

De Luca, L., Nocentini, A. & Menesini, E. 2019. The Teacher's Role in Preventing Bullying. Frontiers in Psychology 10, 1–9. Luettavissa: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01830>. Luettu: 27.8.2024.

EIF 2024. Olweus Bullying Prevention Programme. Opaskirja. Luettavissa: <https://guide-book.eif.org.uk/programme/olweus-bullying-prevention-programme>. Luettu: 26.8.2024.

Family Lives 2023. Bullying at University. Luettavissa: <https://www.familylives.org.uk/advice/bullying/general-advice/bullying-at-university>. Luettu: 30.8.2024.

Günther, K., Hasanen, K. & Juhila, K. Analyysitavan valinta ja yleiset analyysitavat. Teoksessa Vuori, J. (toim.). Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/>. Luettu: 22.8.2024.

Herkama, S., Harjuniemi, I., Repo, J. & Valkiaranta M. 2023. Kiusaamisen vastainen työ kouluissa: Laadukkaan ja pitkäkestoisen toimeenpanon tukeminen. Prologi 19 (1), 43–61. Luettavissa: <https://journal.fi/prologi/article/view/127445/76902?acceptCookies=>. Luettu: 1.8.2024.

Jyväskylän yliopisto 2018. Opiskelijoiden kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy- ja puuttumismalli. Toimintamalli kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumisen tueksi. Luettavissa: <https://www.jyu.fi/file/kiusaamisen-ja-hairinnan-ehkaisy-ja-puuttumismalli>. Luettu: 13.8.2024.

Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta s.a. Häirintäyhdyshenkilöt. Luettavissa: <https://jyv.fi/opiskelijalle/hyvinvointi/hairintayhdyshenkilot/>. Luettu: 13.8.2024.

JÄLKI Työryhmä 2022. Tietoa kiusaamisesta ja siihen liittyvistä ilmiöistä. Tietopaketti . Luettavissa: https://nuorten.hel.fi/uploads/2022/09/9e34bfd7-jalki_tietopaketti-1.pdf. Luettu: 27.8.2024.

KiVa Antibullying Program s.a. Mukaan ohjelmaan! Luettavissa: <https://www.kivakoulu.fi/mukaankivaan/>. Luettu 30.8.2024.

Kämäräinen, K. & Saure, K. 2021. Opintojen keskeyttäminen – loppu vai alku? Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun verkkolehti. Luettavissa: <https://next.xamk.fi/nakokulma/opintojen-keskeyttaminen-loppu-vai-alku/>. Luettu: 3.9.2024.

Kärnä, A., Voeten, R., Little, T., Alanen, E., Poskiparta, E. & Salmivalli, C. 2013. Effectiveness of the KiVa antibullying program: Grades 1–3 and 7–9. Journal of Educational Psychology 105 (2), 535–551. Luettavissa: <https://doi.org/10.1037/a0030417>. Luettu: 4.9.2024.

Ladd, G. W. & Kochenderfer-Ladd, B. 2016. Research in Educational Psychology: Social Exclusion in School. Teoksessa Rifa , P. & Eck, J. (toim.). Social Exclusion: Psychological Approaches to Understanding and Reducing Its Impact. Springer International Publishing, 109-132. Luettavissa: https://doi.org/10.1007/978-3-319-33033-4_6. Luettu: 31.7.2024.

Lahtinen, E. 2019. Milloin kiusaaminen on rikos? RIKU-lehti 11 (3), 29. Luettavissa: https://www.riku.fi/content/uploads/2019/11/RIKU_3_19.pdf. Luettu: 20.7.2024.

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150817>. Luettu: 22.4.2024.

Lappalainen, K., Meriläinen, M., Puhakka, H. & Sinkkonen, H.-M. 2011. Kiusataanko yliopistossakin? Nuorisotutkimus 1 (2), 64–80. Luettavissa: https://www.researchgate.net/publication/272020120_Kiusataanko_yliopistossakin. Luettu: 19.7.2024.

Martínez-Martínez A. M., López-Liria R., Aguilar-Parra J. M., Rubén Trigueros R., Morales-Gázquez M. J. & Rocamora-Pérez P. 2020. Relationship between Emotional Intelligence, Cybervictimization, and Academic Performance in Secondary School Students. *International journal of environmental research and public health* 17 (21), 1–12. Luettavissa: <https://doi.org/10.3390/ijerph17217717>. Luettu: 12.9.2024.

* Meriläinen, M., Puhakka, H. & Sinkkonen, H-M. 2014. Students' suggestions for eliminating bullying at a university. *British Journal of Guidance and Counselling* 42, 1–14. Luettavissa: <https://doi.org/10.1080/03069885.2014.950943>. Luettu: 27.5.2024.

Moreno, M. A., 2014. Cyberbullying. *JAMA Pediatrics* 168 (5), 500. Luettavissa: <https://jamanetwork.com/journals/jamapediatrics/fullarticle/10.1001/jamapediatrics.2013.3343>. Luettu: 28.8.2024.

Morin, A. 2024. How to Improve Your Psychological Well-Being. *Verywell Mind*. Luettavissa: <https://www.verywellmind.com/improve-psychological-well-being-4177330>. Luettu: 29.8.2024.

Murillo, F. J. & Román, M. 2011. Latin America: school bullying and academic achievement. *CEPAL review* 104 (104), 37–54. Luettavissa: <https://doi.org/10.18356/b5132944-en>. Luettu: 30.8.2024.

Muthukrishnan, P., Gurnam, K., Hoon, T., Geethanjali, N. & Chan, Y. F. 2022. Key Factors Influencing Graduation on Time Among Postgraduate Students: A PLS-SEM Approach. *Asian Journal Of University Education*, 18 (1), 51–64. Luettavissa: <https://doi.org/10.24191/ajue.v18i1.17169>. Luettu: 15.7.2024.

Okumu M., Kim Y.K., Sanders J.E., Makubuya T., Small E. & Hong J.S. 2020. Gender-Specific Pathways between Face-to-Face and Cyber Bullying Victimization, Depressive Symptoms, and Academic Performance among US Adolescents. *Child Indicators Research* 13, 2205–2223. Luettavissa: <https://doi.org/10.1007/s12187-020-09742-8>. Luettu: 11.9.2024.

Olweus, D. 2011. Bullying at school and later criminality: Findings from three Swedish community samples of males. *Criminal Behaviour and Mental Health* 21 (2), 151–156. Luettavissa: <https://doi.org/10.1002/cbm.806>. Luettu: 15.8.2024.

Opetus- ja kulttuuriministeriö s.a. Korkeakoulutus. Luettavissa: <https://okm.fi/korkeakoulutus>. Luettu: 4.9.2024.

Opetushallitus 2020. Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa. Oppaat ja käsikirjat 2020:3a. Luettavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kiusaamisen_vastainen_työ_kouluissa_ja_oppilaitoksissa.pdf. Luettu: 18.4.2024.

Oulun ammattikorkeakoulu s.a. Turvallisuus. Luettavissa: <https://oamk.fi/opiskelu/turvallisuus/>. Luettu: 4.8.2024.

Oulun yliopiston kirjasto 2024. Tieteellisen tiedonhankinnan opas: Tekijänoikeus ja plagiointi. Luettavissa: https://libguides oulu.fi/tieteellinentiedonhankinta/tekijanoikeus_ja_plagiointi. Luettu: 22.4.2024.

Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Bremman, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., McGuinness, L. A., Stewart, L. A., Thomas, J., Tricco, A. C., Welch, V. A., Whiting, P. & Moher, D. 2021. The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ* 372. Luettavissa: <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>. Luettu: 12.9.2024.

Pörhölä, M. 2011. Kiusaaminen opiskeluyhteisössä. Teoksessa Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.). *Opiskeluterveys* 1. painos. Helsinki: Duodecim.

*Pörhölä, M., Almonkari, M. & Kunttu, K. 2019. Bullying and social anxiety experiences in university learning situations. *Social Psychology of Education* 22, 723–742. Luettavissa: <https://doi.org/10.1007/s11218-019-09496-4>. Luettu: 31.5.2024.

Rainivaara, S. & Karhunen, S. 2006. Näkökulmia koulun ja työpaikan kiusaamissuhteisiin. *Prologi* 2 (1), 8–40. Luettavissa: <https://doi.org/10.33352/prlg.95788>. Luettu: 15.4.2024.

Rigby, K. 2003. Consequences of Bullying in Schools. *The Canadian Journal of Psychiatry* 48 (9), 583–590. Luettavissa: <https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/070674370304800904>. Luettu: 5.6.2024.

Rogaten, J., Moneta, G. B. & Spada, M. M. 2013. Academic Performance as a Function of Approaches to Studying and Affect in Studying. *Journal of Happiness Studies* 14 (6), 1751–1763. Luettavissa: <https://doi.org/10.1007/s10902-012-9408-5>. Luettu: 15.7.2024.

Salminen, A. 2023. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston raportteja 40. Vaasan yliopisto. Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-395-081-8>. Luettu 21.8.2024.

Salmivalli, C. 2010. Bullying and the peer group: A review. *Aggression and violent behavior* 15 (2), 112-120. Luettavissa: <https://doi.org/10.1016/j.avb.2009.08.007>. Luettu: 18.4.2024.

Salmivalli C., Poskiparta E. & KiVa Koulu -työryhmä 2018. OSA I: Avain KiVaan Kouluun. Opas. Luettavissa: <https://www.kivakoulu.fi/uploads/2020/08/3446a8cf-avain-kivaan-kouluun.pdf>. Luettu: 30.8.2024.

Samara, M., Da Silva Nascimento, B., El-Asam, A., Hammuda, S. & Khattab, N. 2021. How Can Bullying Victimization Lead to Lower Academic Achievement? A Systematic Review and Meta Analysis of the Mediating Role of Cognitive-Motivational Factors. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 18 (5), 1–21. Luettavissa: <https://doi.org/10.3390/ijerph18052209>. Luettu: 30.8.2024.

Satakunnan Ammattikorkeakoulu 2023. Yhdenvertainen korkeakoulu – Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäisy sekä tilanteisiin puuttuminen. Toimintaohje. Luettavissa: <https://samk.tweb.fi/3/71740>. Luettu: 3.9.2024.

Schimelpfening, N. 2023. What Does Psychosomatic Mean? Verywell Mind. Luettavissa: <https://www.verywellmind.com/depression-can-be-a-real-pain-1065455>. Luettu: 28.8.2024.

SOAMK 2023. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. Luettavissa: <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/wp-content/uploads/2023/04/SOSIAALIALAN-AMMATTIKORKEAKOULUTUKSEN-KOMPETENSSIT-2023.pdf>. Luettu: 20.8.2024.

Suomen sovittelufoorumi ry/VERSO-ohjelma s.a. Vertaissovittelua kouluille, ammattioppilaitoksille, oppimisyhteisöihin. Verso – Vertaissovittelu. Luettavissa: <https://sovittelu.com/vertaissovittelu/koulutukset/verso-koulutukset/>. Luettu: 15.8.2024.

Talentia 2022. Arki, arvot ja etiikka – Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. Luettavissa: <https://talentia.lukusali.fi/#/reader/4fb08bf6-d9e1-11ed-bdad-00155d64030a> Luettu: 20.4.2024.

Tampereen korkeakouluuyhteisö s.a. Opiskelijoiden hyvinvointi. Luettavissa: <https://www.tuni.fi/fi/opiskelijan-opas/tampereen-yliopiston-opiskelijan-opas/opiskelijoiden-hyvinvointi>. Luettu: 1.9.2024.

TENK 2024. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). Luettavissa: <https://tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>. Luettu: 27.5.2024.

The Cybersmile Foundation 2020. What is cyberbullying? Luettavissa: <https://www.cybersmile.org/advice-help/category/what-is-cyberbullying>. Luettu: 28.8.2024.

Tight, M. 2023. Bullying in higher education: an endemic problem? Tertiary Education and Management 29 (4), 123–137. Luettavissa: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11233-023-09124-z>. Luettu 20.8.2024.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki. E-kirja. Luettu 20.8.2024.

Twemlow, S., Fonagy, P., & Sacco, FC. 2004. The role of the bystander in the social architecture of bullying and violence in schools and communities. Annals of the New York Academy of Sciences 1036, 215–232. Luettavissa: <https://doi.org/10.1196/annals.1330.014>. Luettu 29.8.2024.

Twemlow, S., Fonagy, P., Sacco, F. & Brethour, J. 2006. Teachers Who Bully Students: A Hidden Trauma. The International journal of social psychiatry 52 (3), 187–198. Luettavissa: <https://doi.org/10.1177/0020764006067234>. Luettu: 4.9.2024.

Vaasan yliopisto 2024. Oppiminen. Luettavissa: <https://www.uwasa.fi/fi/opiskelijat/jolla/kehita-oppimisen>. Luettu: 1.8.2024.

Valtonen, S. 2020. Katko vihalta siivet. Kansalaisyhteiskunnan verkkolehti 11/2020. Luettavissa: <https://kansalaisyhteiskunta.fi/verkkolehti/katko-vihalta-siivet/>. Luettu 31.8.2024.

Vilkkä, H. 2023. Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. 1. versio. Helsinki: Art House. E-kirja. Luettu 20.4.2024.

Väestöliitto 2020. Pisarapuuttuminen kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisyyn. Luettavissa: <https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/pisarapuuttuminen-kiusaamisen-ennaltaehkaisyyn/> Luettu 4.9.2024.

Wenzel, K. & Wigfield, A. 1998. Academic and Social Motivational Influences on Students' Academic Performance. Educational Psychology Review 10 (2), 155–175. Luettavissa: <http://dx.doi.org/10.1023/A:1022137619834>. Luettu: 15.7.2024.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu s.a. Vihapuhe. Luettavissa: <https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/vihapuhe>. Luettu: 31.8.2024.

Wright, A. A. 1997. Concept Learning and Learning Strategies. Psychological Science 8 (2), 119-123. Luettavissa: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.1997.tb00693.x>. Luettu: 12.9.2024.

Wright M.F. 2018. Cyberstalking victimization, depression, and academic performance: The role of perceived social support from parents. Cyberpsychology, behavior and social networking 21 (2),110-116. Luettavissa: <https://doi.org/10.1089/cyber.2016.0742>. Luettu: 12.9.2024.

Yliopistolaki 558/2009. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090558>. Luettu: 1.7.2024.

YTHS 2022. Opiskelukyky. Luettavissa: <https://www.yths.fi/palvelut/opiskeluyhteisotyo/opiskelukyky/?cn-reloaded=1>. Luettu: 2.9.2024.

LIITTEET

Sisäänotto- ja poissulkukriteerit	liite 1
Käytetyt tietokannat ja hakulausekkeet	liite 2
Kirjallisuuskatsaukseen valitut artikkelit	liite 3
Esimerkki teemoittelusta	liite 4
Tulosten teemoittelu	liite 5

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Vertaisarvioitu tutkimusartikkeli	Ei-tieteellinen tutkimusartikkeli
Julkaisuvuosi 2014–2024	Vanhempi kuin 2014
Julkaisukieli on suomi tai englanti	Muut kielet
Artikkelin koko teksti (Full text) on saatavilla	Artikkelin koko tekstiä (Full text) ei ole saatavilla
Artikkeli käsittelee korkeakouluja tai korkeakoulu-opiskelijoita	Artikkeli käsittelee alempia koulutustasoja

Tietokanta	Hakulauseke	Rajaukset	Hakutulokset	Valittu	Otsikko
Oula-Finna (kotimaiset artikkelit)	koulukiusaaminen	Vertaisarvioitu, koko teksti saatavilla, 2014– 2024	206	-	
Oula-Finna (kansainväliset artikkelit)	bullying AND university OR higher education AND academic achievement	Vertaisarvioitu, koko teksti saatavilla, 2014– 2024	86	2	Bullying and social anxiety experiences in university learning situations Relationship between Cyberbullying, Motivation and Learning Strategies, Academic Performance, and the Ability to Adapt to University
Journal.fi	kiusaaminen JA opinnot korkeakoulussa	-	9	-	
Ebsco (ERIC)	school attendance OR school absence OR school non-attendance AND bullying	Vertaisarvioitu, koko teksti saatavilla, 2014– 2024	37	-	
Ebsco (ERIC)	dropping out OR dropout OR quitting AND bullying	Vertaisarvioitu, koko teksti saatavilla, 2014– 2024	218	2	Bullying and cyberbullying: Variables that influence university dropout Motives for dropping out from higher education— An analysis of bachelor's degree students in Germany
Ebsco (ERIC)	bullying AND university OR college OR higher education	Vertaisarvioitu, koko teksti saatavilla, 2014– 2024	288	2	Responding to College Students Who Exhibit Adverse Manifestations of Stress and Trauma in the College Classroom Students' suggestions for eliminating bullying at a university

Artikkeli ja tekijä(t)	Vuosi	Aihe	Tutkimusmenetelmä
Students' suggestions for eliminating bullying at a university Meriläinen, M., Puhakka, H. & Sinkkonen, H-M.	2014	Yliopisto-opiskelijoiden ehdotuksia korkeakoulukiusaamisen lopettamiseksi	Kyselytutkimus ja laadullinen analyysi
Bullying and social anxiety experiences in university learning situations Pörhölä, M., Almonkari, M. & Kunttu, K.	2019	Kiusaamistilanteissa osallisena olon ja ahdistuksen yhteys sekä sen vaikutus erinäisiin oppimistilanteisiin	Kyselytutkimus ja korrelaatioanalyysi
Responding to College Students Who Exhibit Adverse Manifestations of Stress and Trauma in the College Classroom Bohannon, L., Clapsaddle, S. & McCollum, D.	2019	Ehdotuksia trauman ja kiusaamisen kokemuksia omaaville opiskelijoille ahdistuksen käsittelyyn.	Tapaustutkimus
Bullying and cyberbullying: Variables that influence university dropout Bernardo, A. B., Tuero, E., Cervero, A., Dobarro, A. & Galve-González, C.	2020	Kiusaamisen ja korkeakoulun keskeyttämisen välinen yhteys	Kyselytutkimus
Motives for dropping out from higher education—An analysis of bachelor's degree students in Germany Behr, A., Giese, M., Teguin, H. & Theune, K.	2021	Korkeakoulun keskeyttämisen motiiveja	Kyselytutkimus ja tilastollinen analyysi
Relationship between Cyberbullying, Motivation and Learning Strategies, Academic Performance, and the Ability to Adapt to University Aparisi, D., Delgado, B., Bo, R. & Martínez-Monteaquedo, M.	2021	Nettikiusaaminen yliopistossa suhteessa koulumotivaatioon, -oppimiseen ja -sopeutumiseen	Kyselytutkimus ja tilastollinen analyysi

Otsikko	Teema	Keskeiset löydökset	Yhteys opintojen etenemiseen
Bullying and cyberbullying: Variables that influence university dropout	Opintojen keskeyttäminen	Kiusaamisen uhreilla suurempi todennäköisyys harkita opintojen keskeyttämistä. Hyvä sosiaalinen tuki vähentää opintojen keskeyttämistä.	Kiusaamisen ja opintojen keskeyttämisen välillä tilastollisesti merkittävä yhteys.
Bernardo, A. B., Tuero, E., Cervero, A., Dobarro, A. & Galve-González, C.			

Otsikko	Teema	Keskeiset löydökset	Yhteys opintojen etenemiseen
Bullying and cyberbullying: Variables that influence university dropout Bernardo, A. B., Tuero, E., Cervero, A., Dobano, A. & Galve-González, C.	Opintojen keskeyttäminen	Kiusaamisen uhreilla suurempi todennäköisyys harkita opintojen keskeyttämistä. Hyvä sosiaalinen tuki vähentää opintojen keskeyttämistä.	Kiusaamisen ja opintojen keskeyttämisen välillä tilastollisesti merkittävä yhteys.
Motives for dropping out from higher education—An analysis of bachelor's degree students in Germany Behr, A., Giese, M., Teguin, H. & Theune, K.	Opintojen keskeyttäminen	Suurempana syynä opintojen keskeyttämiselle on alan vaatavuus ja/tai vähäinen kiinnostavuus. Muita syitä ovat esimerkiksi taloudelliset huolet ja huono akateeminen sopeutuminen.	Sosiaalinen ulkopuolisuus ja akateeminen sopeutumattomuus vaikuttavat opintojen etenemiseen, joka näkyy esimerkiksi huonoina arvosanoina. Kiusaaminen voi olla yksi syy sosiaaliseen ulkopuolisuuteen.
Bullying and social anxiety experiences in university learning situations Pörhölä, M., Almonkari, M. & Kunttu, K.	Psykologiset vaikutukset	Aikaisemmat ja nykyiset kiusaamiskokemukset lisäävät sosiaalista ahdistusta ja korreloivat korkeampiin stressitasoihin.	Sosiaalinen ahdistus ilmenee opintojen etenemisen esteinä; esimerkiksi eristäytyminen, vähempi osallistuminen ja heikompi suoriutuminen. Korkeampi ahdistusta so oppimistilanteissa.
Responding to College Students Who Exhibit Adverse Manifestations of Stress and Trauma in the College Classroom. Bohannon, L., Clapsaddle, S. & McCollum, D.	Psykologiset vaikutukset & akateeminen suorituskky	Stressi ja trauma heikentävät oppimiskykyä ja osallistumista.	Koulutöiden välttely, opittu avuttomuus ja vähäinen usko omiin kykyihin.
Relationship between Cyberbullying, Motivation and Learning Strategies, Academic Performance, and the Ability to Adapt to University Aparisi, D., Delgado, B., Bo, R. & Martínez-Monteagudo, M.	Akateeminen suorituskky	Eri nettikiusaamisen rooleilla (kiusattu, kiusaaja & kiusatut kiusaajat) eroja motivaation, oppimisstrategioiden ja yliopistoon sopeutumisen suhteen.	Kiusatuilla ja kiusatuilla kiusaajilla tilastollisesti merkittäviä eroja oppimisstrategioissa ja sopeutumisessa. Ei merkittäviä eroja akateemisessa suorituskvyssä.
Students' suggestions for eliminating bullying at a university Meriläinen, M., Puhakka, H. & Sinkkonen, H-M.	Ennaltaehkäisy ja interventiot	Yli 60 % vastaajista ei tarjonnut ehdotuksia kiusaamisen käsittelystä. Voi viitata kiusaamiseen liittyvään avuttomuuden tunteeseen.	Avuttomuuden tunne voi vaikuttaa akateemisen suoriutumiseen ja opintojen etenemiseen.